

SU WANE NE MASOYAN AHLUL BAITI ?

muhammed al mansur ibrahim

SU WANE NE MASOYAN AHLUL BAITI ?

<https://islamhouse.com/156352>

- [SU WANE NE
MASOYAN AHLUL BAITI ?](#)
 - [GABATARWAR MAI
FASSARA](#)
 - [Gabatarwar Mawallafi](#)
 - [BABI NA XAYA 1.0 Iyalan
Gidan Manzon Allah](#)

- 1.6 ‘Ya’yan Manzon Allah (SAW) da jikokinsa maza da mata:
- BABI NA BIYU
- 2.0 Martabobin Ahlulbaiti
- BABI NA UKKU 3.0 Alaƙar magabata da Ahlulbaiti
- “...masu tsanani ne a kan kafirrai, masu rahama ne a tsakaninsu” [Suratul Fathi : 29].
- BABI NA HUXU 4.0
- AHLULBAITI A WURIN RAFILAWA
- BABI NA BIYAR 5.0
- Matsayin Ahlulbaiti game da Rafilawa

SU WANE NE MASOYAN AHLUL BAITI ?

WALLAFAR :

MUHAMMAD MANSUR IBRAHIM

SOKOTO

FASSARAR:

ALIYU RUFA'I GUSAU

Bugawa da Yaxawa:

Mu'assatu Ahlilbaiti Wassahabah,
Nigeria

(C) 2005

ABUBAWAN DA KE CIKI

Godiya

Sadaukarwa

Gabatarwar Mai fassara

Gabatarwar Mawallafi

BABI NA XAYA

1.0 Iyalan Gidan Manzon Allah (SAW)

1.1 Ma'anar Iyalan Gida

1.2 Dangogin Manzon Allah (SAW):

1.3 Babannin Manzon Allah (SAW) da
Gwaggonninsa ('Yan uwan Haihuwar
Mahaifinsa)

1.4 Yanne da Qannen Manzon Allah (SAW) maza da mata ('ya'yan 'Yan uwan Mahaifinsa.

1.5 Kawunnen Manzon Allah (SAW) da Innoninsa ('Yan uwan Haihuwar Mahaifiyarsa maza da mata

1.6 Matan Manzon Allah (RA)

1.7 'Ya'yan Manzon Allah (SAW)
Maza da Mata

BABI NA BIYU

2,0 Martabobin Ahlulbaiti

2.1 A cikin Al-qur'ani

2.2 A cikin Hadisi (Sunna)

2.3 Haqqoqin Ahlulbaiti akan Musulmi

BABI NA UKU

3.0 Alaqar Magabata da Ahlulbaiti

3.1 Matsayin Ahlulbaiti a wurin Magabata

3.2 Auratayya Tsakanin Ahlulbaiti da Sahabbai da Tabi'ai

BABI NA HUXU

4.0 Ahlulbaiti a wurin Rafilawa

4.1 Su wane ne Ahlulbaiti a wurinsu?

4.2 Sun raba xaya Biyu

BABI NA BIYAR

5.0 Matsayin Ahlulbaiti game da Rafilawa ('**yan Shi'ah**)

5.1 Matsayin Ali Xan Abu Xalib (**RA**)

5.2 Matsayin Hassan Xan Ali (**RA**)

5.3 Matsayin Hussaini Xan Ali (**RA**)

5.4 Matsayin sauran Ahlulbaiti

5.5 Bukukuwan Ashura

5.6 Naxewa.

GABATARWAR MAI FASSARA

Yahudawa da Nasara, maqiya addinin Musulunci, sun yi qoqarin saqa tunanin

‘yan Shi’ah, da gwada mu su cewa addinin musulunci addini ne na ‘yan gidanci. Saboda haka sai suka taqaita shugabancin al’umma – wanda aka san shi a matsayin Shawara tsakanin musulmi – su ka mai da shi haqqi ga iyalan gidan Manzoni Allah “**Ahlulbaiti**”. To da ma abin ya tsaya nan, da sauqi. Sai kuma daga cikin iyalin na Manzoni Allah (**SAW**), suka ware wasu, suka ce ba da su ba a ciki. Abin kuma bai tsaya ga wariyar ba, sai kuma suka bi su da, bi-ta-da-qullin sukar lamiri da tozartawa, su na jifarsu da qazafi da miyagun lafuzza.

A cikin xan wannan littafi, Malam Muhammad Mansur Ibrahim Sakkwato,

ya yi qoqarin fexe wa mai karatu biri har wutsiya, game da waxanda ke iya shiga qarqashin tutar iyalan gidan Manzon (SAW). Ya kuma bayyana irin darajoji da suka kevanta da su. Sa'annan ya ba da haske game da matsayin Ahlul Sunnah da na 'yan Shi'ah akansu ta yadda, mai karatu zai iya yanke hukunci da kansa “Su wane ne Masoyan Ahlulbaiti”?

Malam Mansur ya yi amfani da ayoyin Al-qur'ani mai girma da Hadissai ingantattu da tatattun bayanai na tarihi, don gamsar da mai karatu da ingancin hujjarsa. Ya kuma yi adalcin mayar da ko wace magana zuwa ga mai ita daga marubutan Sunnah da na Shi'ah baki

xaya. Wannan littafi zai taimaka matuqa wajen gane bakin zaren abinda ya shafi Ahlulbaiti da masoyansu, musamman ga matasa masu kishin musulunci.

Na samu wannan xan littafi nasa rubuce ne da larabci duk da yake ya gabatar da shi da Hausa a matsayin Lacca a wurare daban daban. A zatona samun wannan littafi da Hausa a wannan qasa tamu yafi alfanu bisa ga kasancewarshi da larabci. Don haka na yi gaggawar yin wannan aiki na fassara shi zuwa harshenmu na Hausa. Da fatar Allah ya ba ni ladar da ke ciki, ya sa kuma mu cimma manufar da mu ka dosa.

Allah Ya yi mana jagora, Amin.

Aliyu Rufa'i Gusau

Sashen Tsare-Tsare, Bincike da

Qididdiga.

Ma'aikatar Lamurran Addini ta

Jihar Zamfara.

P

Gabatarwar Mawallafi

Bayyanar aqidar Shi'a a Najeriya ta arewa ya zo ne bayan juyin juya halin da aka yi a Iran a qarqashin jagorancin Ayatullahi Khumaini a shekarar 1979. Kafin wannan lokaci dukkan musulmi a

wannan yanki, su na bisa ga turbar Sunnah ce wadda Mujaddadi Usmanu xan Fodiyo (Allah ya qara ma sa rahama) ya sabunta.

A bisa ga wannan turba, dukkan musulmin wannan qasa su na mutunta iyalan gidan Manzon Allah (SAW) tare da Sahabbansa. Alal Misali, ba za ka iya qirge masu sunan Fatima ba, haka ma Hassan da Hussaini a gidajen Musulmi a wannan qasa. Haka nan masu xauke da sunayen matayen Manzon Allah (SAW) kamar su Khadijah da A'ishah da Hafsa, haka ma sauran 'ya'yansa, kamar Su Zainab da Ruqayyah. Haka kuma lamarin ya ke game da Sahabban Manzon Allah

(SAW), tun ma ba Halifofin da su ka biyo bayansa ba, wato, Abubakar da Umar da Usmanu da Aliyu, da kuma sauran Sahabbai.

Aqidar Shi'a ita kuma ta ginu ne akan wariya a tsakanin waxannan tsarkakakkun bayin Allah waxanda su ka samu tarbiyyarsu daga hannun Manzon Allah (SAW), a daidai lokacin da alqur'ani ya ke saukowa da ximinsa. 'Yan Shi'ah sun rungumi iyalan gidan Manzon Allah ne kawai, su ka bar almajiransa. Kuma sun kitsa wasu irin tatsuniyoyi marasa tushe don su labarta cewa, wai akwai adawa da gaba a tsakaninsu.

Wannan bincike ya zo ne don fexe gaskiya game da lamarin, ya kuma soma da wannan tambaya, **ita ce: “Su wane ne Masoyan Ahlulbaiti”?** Don samar da amsarta kuwa, sai binciken ya fantsama a cikin mavuvvugar aqidun Sunnah da na Shi’ah a game da Ahlulbaiti ta yadda mai karatu da kansa daga qarshe zai bai wa kansa amsar wannan tambaya.

Malam Aliyu Rufa'i ya yi amfani da takardun binciken da kuma kaset kaset xin laccocin da aka gabatar da wannan binciken a wurare daban daban na jihohin Arewacin Najeriya. Don haka, aikin nasa ya fito mafi kusa da sigar da mai binciken zai iya fitowa da ita da shi

ne ya fassara. Amma duk da haka, na sake nazarin aikin baki xaya, tare da komawa ga wasu daga cikin manazartar binciken don qara tantance sahihancinsu.

Ina roqon Allah ya saka ma sa da alherinsa, ya sa aikin ya zamo jagoran shiriya ga masu neman gaskiya.

Baban Ramlatu,

Muhammad Mansur Ibrahim

A Birnin Iskandariyyah, ta qasar Misra

Daren 14 ga Shawwal 1426B.H/ 15 ga Nuwamba 2005M

BABI NA XAYA 1.0 Iyalan Gidan **Manzon Allah**

Wannan babi zai yi bayani ne, a kan abinda kalmar ‘Iyali’ ke nufi, tare kuma da biyar daddagin jinsin mutanen da, ke iya shiga qarqashin tutar Iyalan gidan Manzon Allah (SAW) na daga danginsa, na wajen uwa da uba, matansa, ‘ya’yansa da zuri’arsa.

1.1 Ma’anar Iyalan Gida

Asali, kalmar iyali, a harshen Musulunci na nufin “**matar mutum**”. Iyalin mutum, na nufin matarsa. Kamar yadda Al-qur’ani mai tsarki da Sunnar Manzo Allah, suka nuna. Allah (SWT)

na cewa akan Matar Annabi Musa
(AS):

﴿ فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴾ (٢٩) [سورة القصص]

Ma'ana:

To, a lokacin da Musa ya qare adadin, kuma yana tafiya da Iyalinsa (Matarsa), sai ya tsinkayi wata wuta daga gefen dutse (Xuri Sina'a). Ya ce wa Iyalansa (Matarsa),

“ku dakanta, lalle ne ni, na tsinkayi wata wuta, tsa-

mmanina ni, mai zo muku ne daga gare
ta da wani

labari, ko kuwa da guntun makamashi
daga wutar

don ko kuji xumi”

[Suratul Qasas : 29]

Ya kuma ce a kan Annabi Ibrahim (AS)
:

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ (٢٤) إِذْ
دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ
(٢٥) فَرَاعَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعَجَلٍ سَمِينٍ (٢٦) فَقَرَّبَهُ
إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ (٢٧)﴾ [سورة الذاريات].

“Shin, Labarin baqin Ibrahim, waxanda
aka girmama, ya zo maka ?. A lokacin

da suka shiga gare shi, sai suka yi sallama; ya ce “Aminci ya tabbata a gare ku, mutane baqi !”. Sai ya juya zuwa ga Iyalansa, Sa’annan ya zo da maraqi tutturna. Sai Ya kusantar da shi zuwa gare su, ya ce”. Ba za ku Ci ba ?”

[Suratul Zariyati : 24-27]

A wata surar kuma, Al-qur’ani ya tabbatar da cewa, matar mutum, da yace daga cikin Iyalinsa kuma ya ba ta sunan (Ahlul Baiti) in da ya ce, a kan matar Annabi Ibrahim (AS):

﴿وَأَمْرًا لَهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ (٧١) قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ (٧٢)﴾

قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ
أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾ [سورة هود]

“Kuma matarsa tana tsaye. Tayi dariya sai muka yi mata bushara (da haihuwar) Is’haqa, kuma a bayan Is’haqa, Yaquba. Sai ta ce, “ya kaitona ! shin zan haihu ne alhali kuwa ina tsohuwa, kuma ga mijina tsoho ne? Lalle wannan haqiqa, abu ne mai ban mamaki.” Suka ce kina mamaki ne daga al’amarin Allah? Rahamar Allah da albarkarsa su tabbata a kanku, ya Ahlul Baiti (mutanen babban gida) ! Lalle ne shi abin godewa ne, mai girma.”

[suratul Hud : 71 – 73]

Don haka, a lokacin da Manzon Allah (SAW) ya ke cewa: “mafi alherinku, shi ne, wanda ya fi kyautata wa iyalinsa. Ni kuwa ni ne zakara a cikinku ta wajen kyautata ma iyalina. Manzon Allah (SAW) ya na nuni ne zuwa ga kyautatawar da ya ke yi wa matansa.

A kan haka, iyalin gidan Manzon Allah (SAW) ke nan, su ne matansa a matakin farko. Haka kuma malamai sun yi bayani bisa ga wasu hujjoji da zamu faxe su nan gaba cewa, ‘ya’yansa, zuri’arsa da makusantansa (danginsa) waxanda aka haramta wa cin sadaka, saboda kusancinsu da shi, aka tanadar masu humusin humusin ganima (4/100)

dukkansu suna cikin iyalan gidansa
(Ahlulbaiti).

Ba wata tantama akan kasancewar
matan Manzon Allah a cikin iyalansa
idan mu ka yi nazarin ayoyin da Allah
ya kira (Ahlulbaiti) a cikinsu. Ga su nan
mai karatu sai ka duba su da kyau:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ إِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا
جَمِيلًا (٢٨) وَإِن كُنْتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ
الْآخِرَةَ فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنْكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا
(٢٩) يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنْ يَأْتِ مِنْكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ
يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ
يَسِيرًا (٣٠) وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ
صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا
(٣١) يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ

فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ
 قَوْلًا مَعْرُوفًا (٣٢) وَقُرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ
 تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ
 وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
 الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا (٣٣) وَاذْكُرْنَ
 مَا يُتْلَى فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
 لَطِيفًا خَبِيرًا (٣٤). [سورة الأحزاب].

“ya kai Annabi ! ka ce wa Matanka - ,
 “Idan kun kasance kuna nufin rayuwar
 duniya da qawarta, to, ku zo in yi muku
 kyautar ban kwana, kuma in sake ku,
 saki mai kyau.” Kuma idan kun kasance
 kuna nufin Allah da Manzonsa da gidan
 Lahira, to, Lalle, Allah ya yi tattalin
 wani sakamako mai girma ga masu
 kyautatawa, daga gare ku.” Ya Mata
 nannabi ! wadda ta zo da alfasha

bayyananna daga cikinku, za a ninka mata azaba ninki biyu. Kuma wancan ya kasance mai sauqi ga Allah. Kuma wadda ta yi tawali'u daga cikinku ga Allah da Manzonsa, kuma ta aikata aiki na qwarai, za mu ba ta sakamakonta ninki biyu, kuma mun yi mata tattalin arziki na karimci. Ya mata nannabi! Ba ku zama kamar kowa ba daga mata, idan kun yi taqawa, saboda haka kada ku sassautar da magana har wanda ke da cuta a cikin zuciyarsa ya yi xammani, kuma ku faxi magana ta alheri. Kuma ku tabbata a cikin gidajenku, kuma kada ku yi fitar gaye-gaye irin fitar gaye-gaye ta jahiliyyar farko kuma ku tsai da sallah, kuma ku

bayar da zakka, kuma ku yi xa'a ga Allah da Manzonsa. Allah na nufin ne kawai ya tafiyar da qazanta daga gare ku, ya (Ahlulbaiti) Mutanen Babban Gida! kuma ya tsarkake ku, tsarkakewa. Kuma ku tuna abinda ake karantawa a cikin xakunanku daga ayoyin Allah da hukunci. Lalle Allah ya kasance mai tausasawa.

[suratul Ahzab : 28 – 34]

Manzon Allah da kansa ya kan kira matansa da sunan (Ahlulbaiti) kamar yadda za mu gani a cikin wannan Hadisi da Imamul Buhari ya ruwaito.

Daga Anas xan Malik (R.A) ya ce,
Wata rana Manzon Allah (SAW) ya
shiga xakin Sayyida A'ishah, bayan ya
yi biko da matarsa Zainab 'yar Jahshi,
sai ya ce: Amincin Allah da rahamarsa
su tabbata gare ku, ya ku (Ahlulbaiti)
“mutanen Babban Gida”. Ta karwa
masa, ita A'ishahr, da cewa “ku ma
amincin Allah da rahamarsa da
albarkarsa su tabbata gare ku, ya
kwanan amarya? Allah ya sa alheri”.
Sa'annan sai ya ci gaba da lalleqa
xakunan matansa, suna gaisuwa kamar
yadda suka gaisa da sayyidah A'ishah
(RA) yana faxa ma su abin da ya faxa
mata, su kuma su na amsa ma sa kamar
yadda ta amsa ma sa.[1]

Haka kuma, gaba xayan zuri'ar Manzon Allah (SAW) na daga cikin iyalansa. Za mu fahimci haka idan muka dubi Salatin Ibrahimiyah wanda Manzon Allah ya koyar da Sahabbansa, **ya na cewa:**

اللهم صل على محمد وعلى أزواجه وذريته كما
صليت على إبراهيم

وبارك على محمد وعلى أزواجه وذريته كما باركت
على إبراهيم إنك حميد مجيد

“ku ce ya Ubangiji ka daxa tsira bisa ga Muhammadu da matansa da Zuri'arsa, kamar yadda ka daxa tsira bisa ga Ibrahim. Ka kuma yi albarka bisa ga Muhammadu da Matansa da

Zuri'arsa, kamar yadda ka yi albarka bisa ga Ibrahim, Lalle kai ne Mai girma, abin godiya".[2] Wannan ya zo ne, a matsayin fassara ga abinda ya zo a ruwayar da tafi shahara kamar haka:

اللهم صل على محمد و على آل محمد

“Allahuma Salli Ala Muhammadin Wa Ala Ali Muhammadin...”.

Dangin Manzon Allah waxanda ke shiga a cikin Ahlulbaiti sun haxa da duk jinsin mutanen da Manzon Allah ya haramta ma su cin sadaqa saboda sun yi tarayya da shi a kakansa Abdul Muxxalib, kuma sun haxa da; Iyalin Aliyu da na jafaru da na Aqilu da na

Abbas kamar yadda yazo a ruwayar Zaidu bin Arqam a cikin Sahihu Muslim.[\[3\]](#) Wasu malamai ma sun sanya iyalan Harisu xan Abdul-muxallibi. **Ga nasu dalilin:**

An ruwaito cewa, Abdul-Muxxalibi xan Rabi'atu xan Abbas xan Abdul-Muxxalibi, da Falalu xan Abbas xan Abdul Muxxalibi sun nemi Manzon Allah (SAW) su biyu, da ya xauke su aikin karvar Zakka domin su samu kamishon da ake bai wa masu karvarta daga cikinta. Sai Manzon Allah (SAW) ya ce ma su: “Wannan Zakka da kuke gani, qazantar mutane ce, ba ta halatta ga Muhammadu da Iyalin gidansa.[\[4\]](#) Wannan ya na ingantar da zaman Iyalan

Harisu daga Ahlulbaiti, don shi ma xa ne ga Abdulmuxxalib.

Wannan da'irar tana daxa faxi idan muka leqa wasu nassoshin, kamar ruwayar da Xabarani da Haisami su ka kawo a littafansu cewa, a lokacin da wasu mata suka yi wa Durratu 'yar Abu Lahabi xan Abdul Muxxalibi gorin cewa, Hijirarta, ba za ta amfane ta da komai ba, don Allah (SWT) ya yi tir da mahaifinta a cikin Al-qur'ani, Manzon Allah (SAW) ya sami wannan labari, sai ya qulla huxuba. A cikinta kuma yake cewa; A kan me za a cuta min ga xaya daga cikin Iyalaina, a yi mata gori?.[5]

Bisa ga haka ne, **Malam Abbad ya ce:**
Duk musulmin da ya yi tarayya da
Manzon Allah (**SAW**) a wajen kakansa
Abdul Muxxalib to, yana cikin
Ahlulbaiti kuma cin sadaka ya haramta
gare shi. [\[6\]](#)

1.2 ‘Yan’uwan Haihuwar mahaifin
Manzon Allah (**SAW**) Maza da Mata

Waxannan sun haxa da ‘ya’yan xakuna
daban daban kamar haka:-

1- **Harisu:** Shi ne babbansu, da shi ne
kuma ake yi wa Abu Xalib alkunya.
Mahaifiyarsa ita ce Safiyyatu ‘yar
Junaidibu.

2- Yan'uwan mahaifin Manzon Allah (SAW) na uwa xaya uba xaya, guda biyar, da suka haxa da: Zubairu da Abu-Xalib da Arwa da Atika da Ummu Hakim al-Baidha'u (tagwan Abdullahi). Mahaifiyarsu itace Faximatu 'yar Amru Al-makhzumiyya.

3- Hamza da Muqawwamu da Safiyyatu. Mahaifiyarsu ita ce Halatu 'yar Wahabi, wato da ita da Mahaifiyar Manzon Allah (SAW) xiyan wa da qanwa ne.

4- Abbas da Darraru. Mahaifiyarsu ita ce Nutailatu 'yar Janabizu.

5- Abu Lahabi. Sunansa na yanka shi ne Abdul-Uzza. Mahaifiyarsa ita ce Lubna ‘yar Hijru Al-khuzaimiyyah.

Akwai kuma irin su Abdul-Ka’abati da Hajlu da Qusamu da Gaidaqu a cikin wannan ayari, amma a xan wannan bincike ba mu kai ga sanin iyayensu mata ba.

Huxu daga cikin waxannan ‘yan’uwa, na mahaifin Manzo Allah (SAW) ne, suka riski Musulunci, daga cikin maza. Wato; Hamza da Abbas da Abu-Xalib da Abu-Lahabi. Daga cikin mata kuma akwai guda uku. Wato; Safiyyatu da Arwa da Atika. Kuma matan gaba xaya sun musulunta; mazan kuwa sai aka yi

raba dai dai, biyu suka ba da gaskiya, wato Hamza da Abbas (RA), biyu kuwa suka cije, wato; Abu-Xalib da Abu-Lahab. Banbancin da ke tsakaninsu kawai, shi ne, rashin bayar da gaskiyarsu bai hana, Abu-Xalib ya ba Manzon Allah (SAW) gagarumar gudammawa ba. savanin Abu-Lahabi, wanda ba shi ga maciji da Manzon Allah (SAW).

Sauran kuwa da ba su riski Musuluncin ba, **sun haxa da** : Harisu da Zubairu da Umainatu da Ummu Hakim Al-Baidha'u da Barratu.

1.3 'Ya'yan 'yan'uwan mahaifin Manzon Allah (SAW).

Babu abinda ya yi saura, daga cikin Zuri'ar Zubairu da Hamza. Amma Harisu da Abbas da Abu-Xalib da Abu-Lahabi duk zuri'arsu ta wanzu.

‘Ya’yan Hamza: Hamza ya haifi ‘ya’ya takwas (8) biyar (5) Maza, [da suka haxa da](#) : Ya’ala da Ammaru da Umaru da Amiru sai Uku (3) Mata; Ummul-Fadhli da faximatu da Umamatu.

Babban xan Hamza, Ya’ala ne kawai ya rayu, har ya haifi ‘ya’ya Maza guda biyar (5) waxanda kuma Allah bai yi wa tsawon kwanukka ba.

‘Ya’yan Abbas: Abbas ya haifi ‘ya’ya goma sha Huxu (14) goma (10) maza,

huxu (4) Mata. Sun haxa da; Fadhlu da Abdullahi da Qusamu su ne manyan ‘ya’yansa, da Ubaidullahi da Ma’abad da Abdurrahman. Mahaifiyarsu ita ce, Ummul Fadhli, Lubabatul-Kubra, (yar Ummul-Muminina Maimunatu ‘yar Harisu,) Al-Hilaliyyah. Wadda ke da ‘yar ’uwa mai suna, Lubabatus-Sugra, mahaifiyar Khalidu xan Walidu. Sai kuma Harisu da Qusamu da Aunu da Tammam, su kuwa mahaifiyarsu Barumiya ce (wadda aka zo da ita daga qasar Rum). Duk waxannan ‘ya’ya na Abbas sun sadu da Manzon Allah (SAW). Har babbansu ma da mai bi masa, sun ruwaito Hadissai daga Manzo kai tsaye. Na biyun ma shi ne Manzon

Allah (SAW) ya yi wa addu'ar laqantar Al-qur'ani da Tafsiri. Shi ne kuma kakan halifofi Abbasiyyawa. Matan kuwa su ne; Ummu Habib da Aminatu da Safiyyatu da Ummul – Fadhli.

‘Ya’yan Abu-Xalib: Abu-Xalib shi ya haifi Aliyu da Ja'afaru da Aqilu da Jumanah da Ummu Hani'i, zanannen sunanta kuwa shi ne Fakhitah.

Mahaifiyarsu ita ce Faximatu ‘yar Asad xan Hashimu. Ta kuma riski Manzon Allah (SAW).

‘Ya’yan Abu Lahabi: Ya haifi Durratu wacce labarinta ya gabata.

‘Ya’yan Safiyyatu: Ita kuma Safiyyatu ‘yar Abdul-Muxxalibi, ita ce mahaifiyar Zubairu xan Auwamu, xayan waxanda aka yi wa bushara da Aljanna. Zubairu kuwa shi ne wanda ya Auri Asma’u ‘yar Sayyadi Abubakar as-Siddiqu, suka haifi Abdullahi xan Zubairu, wanda yake shi da baban nasa da Umminsa da babanta da kakanta duk, Sahabbai ne (RA). Daga cikin ‘ya’yan Safiyyatu kuma akwai As-Sa’ibul – Badri.

‘ya’yan Umaimatu: An yi savani a cikin, riskuwarta ga musulunci. Amma ‘ya’yanta guda shidda (6), duk sun musulunta babu shakka. Uku daga cikinsu maza ne; Shahidu, Abdullahi

Al-Mujada' da Muhajiru, Abdullahi, Abu Ahmad al'A'ama da Ubaidullahi xan Jahshu mijin Ramlatu na farko kafin Manzon Allah (SAW) ya aure ta. Uku kuwa mata ne waxanda kuma suka musulunta da wuri har su ka yi hijira sau biyu. Su ne; Zainab Ummul-Muminina da Hamnatu da Ummu Habibah.

'ya'yan Arwa: Ita kuma Arwa ita ce mahaifiyar Xulaibu xan Umaru, wanda ya na daga cikin Sahabai.

'ya'yan Atika: Atika ta auri Abu-Ummayyah xan Magirata Al-makhzumi, suka haifi ; Abdullahi da

zubairu da Ummul-Mumunina, Ummu Salamah.

‘ya’yan Barratu: Ita kuma Barratu ita ta haifi Abu Salamah (RA) mijin Ummu Salamah kafin ya rasu Manzon Allah (SAW) ya aure ta. Haka kuma ita ta haifi sahabi Abu Sabrata.

‘ya’yan Ummu hakim, Al-Baidha’u: ita ce tagwan mahaifin Manzon Allah (SAW) wadda aka haife su rana xaya da shi. Ita ce kuma Kakar Sayyiduna Usman xan Affana (RA) mahaifiyar uwarsa Arwa xiyar kuraizu.

Mu kula:

Daga abin da ya gabata, muna iya lura cewa,

Ø Iyayen Mummunai Ummu Salamah (xiyar Atika) da Zainab ‘yar Jahshu (xiyar Umainatu) duk taubashinnen Manzon Allah (SAW) ne, (xan macce da xan namiji) ‘ya’yan gwaggwanninsa.

Ø Ali xan Abu xalib a matsayin qanen Manzon Allah (SAW) ne, domin da mahaifinsa da na Manzon Allah (SAW) wa da qani ne. Ita kuma Fatimah, matarsa, a matsayin ‘ya ta ke a wurinsa.

Ø Sayyiduna Usman (RA) a matsayin xa yake ga Manzon Allah (SAW), domin jikan gwaggonsa ne. Daga nan

za mu fahimci cewa, ‘ya’yan Manzon Allah (SAW) da ya aura Ruqayyah da Ummu Kulsum, a matsayin qannensa ne na zumunta.

Ø Uwar gidan Baffan Manzon Allah (SAW), Abbas xan Abdul Muxxalibi, ina nufin Lubabatul Kubra yar Matar Manzon Allah (SAW) ce Maimunatu ‘yar Harisu.

Ø Shi kuma Khalid xan Walid (RA) xa ne ga Manzon Allah (SAW) ta wajen Uwar Mummunai Maimunatu, domin qanwar uwarsa ce.

Ø Ummu Hani’i (RA) wadda Manzon Allah (SAW) ya ke ziyarta a Ajyad, har

ma wasu ruwayoyi su ka nuna cewa, daga gidanta ne aka yi Isra'i da shi, a matsayin qanwarsa ta ke, 'yar baffansa, Abu xalib, kuma yar Sayyiduna Ali (RA).

Ø Abdullahi xan Abbas da qanensa Fadlu duk da yake qannen Manzon Allah (SAW) ne ta wajen mahaifinsu, amma kuma 'ya'yansa ne ta wajen matarsa Maimunatu, qanwar mahaifiyarsu.

Ø Abu Salamah (RA) wanda Manzon Allah (SAW) ya auri matarsa a bayan rasuwarsa Ummu Salamah, a matsayin qanin Manzon Allah (SAW) ya ke, xan gwaggonsa Barratu.

Ø Haka shi ma Ubaidullahi xan Jahshu, wanda Manzon Allah (SAW) ya auri matarsa Ramlatu a bayan rasuwarsa, taubashin Manzon Allah (SAW) ne, xan gwaggonsa Umaimatu. Haka kuma shi ne wan matarsa Zainab xiyar Jahshu.

Ø Zubairu xan Awwamu wanda ya auri Asma'u xiyar Sayyiduna Abubakar kuma yar matar Manzon Allah (SAW) A'ishah, shi ma taubashin Manzon Allah (SAW) ne, xan gwaggonsa Safiyyatu.

1.4 Kawunnen Manzon Allah (SAW) ('Yan'uwan haihuwar Mahaifiyarsa):

Aminatu xiyar Wahabu, mahaifiyar Manzon Allah (SAW) na da ‘yan uwan haihuwa guda biyar (5) Maza, da suka haxa da:

- 1- Al Aswadu xan Wahabu, ya musulunta, ya abokanci Manzon Allah (SAW), ya kuma ruwaito Hadisai daga gare shi.
- 2- Abdullahi xan wahabu: ya musulunta ranar da aka ci garin Makkah.
- 3- Umaru xan Wahabu: Ba cikakken labarinsa.
- 4- Abdu Yagusa xan Wahabu: Shi ne mafi shahara daga cikin kawunnen

Manzon Allah (SAW). Bai riski Manzanci ba. Daga cikin zuri'arsa, akwai Al-Aswad xan Abdu Yagusa – ya mutu mushiriki, yana kuma mai tsananin tozartawa ga Manzon Allah (SAW). Sai dai ya haifi 'ya'ya Musulmai, waxanda su ka abokanci Manzon Allah (SAW) su ne; Abdurrahman da Khalidatu. Haka kuma ya na da xa mushriki mai suna, Arqamu xan Abdu yagusa, shi kuma wannan yana da xa mai suna Abdullahi xan Arqamu, wanda ya musulunta, ya abokanci Manzon Allah (SAW).

5- **Khalafu xan Wahabu:** Yana da xa mai suna Al-Aswadu xan khalafu,

sahabi ne, kuma ya yo ruwaya daga Manzon Allah (SAW).

Haka kuma Amina tana da ‘yan’uwan haihuwa mata, guda huxu (4) da suka haxa da:

- 1- Fakhita ‘yar Amiru
- 2- Furai’atu ‘yar Wahabu
- 3- Uqailatu ‘yar kumainu
- 4- Ummu Abdin, mahaifiyar Abdullahi xan Mas’ud

Tabbataciyar magana dai ita ce, dukan matan nan, danginta ne daga qabilar Bani Zuhrah dangin mahaifinta, amma ba abokan haihuwarta ba ne. Sai fa

Uqailatu ‘yar kumainu, ita kam,
‘yar’uwar Aminatu ce ta wajen uwa,
amma ba su haxa uba ba. Akan haka, ita
ce Inna ta ainihi ga Manzon Allah
(SAW).

1.5 Matan Manzon Allah (R.A)

Manzon Allah (SAW) ya auri mata
goma sha xaya (11) a rayuwarsa.

1- Khadijatu ‘yar Khuwailidu xan
Asadu xan Abdul-Uzza xan Qusayyu:
Macce ta farko a Musulunci, Uwar
gidan Manzon Allah (SAW), Uwar
‘ya’yansa gaba xaya in ban da xan
autansa Ibrahim. ‘Yar uwarsa ce ga
zumunta, domin Qusayyu, kakanta na

uku shi ne kakansa na huxu. Ta rayu tare da Manzon Allah (SAW), ita kaxai, a matsayin matarsa, tsawon shekaru ashirin da biyar (25), bai yi ma ta kishiya ba har Allah ya cika ajalinta. Ta taimaka ma Manzon Allah (SAW) matuqa, kuma ya kasance ya na daranjanta ta, ya na yaba ma ta. Kuma a lokacin da ta rasu ya yi baqin ciki ainun, sannan ya kasance ya na kyautata ma aminnanta a bayan rasuwarta.

2- Saudatu ‘yar Zam’atu: Ita ce amaryar Manzon Allah (SAW) ta farko bayan rasuwar uwargidansa Khadijah, ta zauna tare da shi tsawon shekara Uku (3), ita kaxai. Da ya ke Saudatu

dattijuwa ce, daga baya sai ta yafewa Nana A'ishah kwananta a wurin Manzon Allah (SAW), don ta san zai yi farin ciki da haka, ta na neman yardarsa.

3- A'ishatu 'yar Abubakar Siddiqu : Manzon Allah (SAW) ya auri Sayyada A'ishah, a cikin watan Shawwal, shekara ta tara (9), bayan da Allah ya nuna masa wannan auren a cikin mafarki in da ya ga Jibrilu (AS) xauke da ita A'ishahr a cikin wani kyakkawan qyalle na alhariri, **ya na ce masa:** ga matarka. Nana A'ishah ta ci gaba da zama tare da Saudatu wasu tsawon shekaru uku kafin Manzon Allah (SAW) ya auri Hafsah 'yar Umar. Ita

kaxai ce budurwa daga cikin matansa kuma ya kasance, ya na matuqar qaunarta fiye da sauran matansa. A dalilin haka ne munafukai su ka shirya ma ta qarya, sai alqur'ani ya sauko daga wurin Allah ya na wanke ta.[7] Ta yaxa ilmi mai tarin yawa da albarka a cikin shekaru kusan hamsin (50) da ta yi bayan Manzon Allah (SAW).

4- Hafsatu 'yar Umar xan

Khaxxabi: Manzon Allah ya aure ta, a cikin shekara ta Uku (3) bayan hijira. Kamar yadda ta ke bi ma Nana A'ishah ga auren Manzon Allah (SAW), haka ma it ace ta ke takara da ita, a wajen farin jininta da quruciya.

5- Zainab ‘yar Khuzaimah al-Hilaliyyah: Ita ce ake yi wa laqabi da Uwar talakawa, saboda yawan sadakarta. Manzon Allah (SAW) ya aure ta, da wata biyu ko Uku, Allah ya yi mata rasuwa.

6- Ummu Salamata, Hindu ‘yar Umayyata, Baquraisha ce, Makhzumiyyah. Ita ce wadda ta ga Manzon Allah tare da Mala’ika Jibirilu, shi Jibirilun yana cikin siffar wani kyakkyawan saurayi daga cikin sahabbai ana kiransa Dihyatu. Ta na daga cikin mata masu hankali da ilmi. Ita ce ma ta lurar da Manzon Allah (SAW) game da wata dabara da zai jawo hankalin Sahabbansa a ranar

hudaibiyah, kuma dabarar ta ci nasara sosai, ta kuvutar da musulmi daga faxawa cikin hushin Allah da manzonsa.

7- Zainab ‘yar Jahshu ‘yar Umayyatu ‘yar Abdul Muxxalibi. Allah (SWT) ne ya shirya aure tsakaninta da Manzon Allah (SAW) a shekara ta uku ko kuma ta biyar bayan Hijira. Kuma Allah ya xaura auren, ya ba da shelar haka cikin alqur’ani. [8] Annabi kuwa ya yi mata walima qasaitacciya. Ta na da saurin fushi da saurin hucewa. Duk ta fi matan nannabi (SAW) yawan qasqantar da kai ga Allah da yawan ayukkan neman lada bisa ga shedar kishiyarta Nana A’ishah.

8- Juwairiyyatu ‘yar Harisu: Manzon Allah (SAW) ya aure ta bayan yaqin da ake kira Muraisi’u, a cikin shekara ta biyar ko shida, bayan hijira. Kuma a sanadiyyarta ne musulmi suka ‘yanta bayi xari, daga qabilarsu ta Banul Musxalaq, su kuma a dalilin haka duk su ka musulunta.

9- Ummu Habibah ‘yar Abu-Sufyana (Sarkin Makka). Sunanta na yanka shi ne; Ramlatu. Tana kuma daga cikin matan farko da suka yi hijira zuwa Habasha, in da mijinta ya rasu ya na musulmi. [9] Sa’annan Manzon Allah (SAW) ya aure ta. Ta kasance mai yawan tsentseni da ibada da girmama Manzon Allah (SAW). A lokacin

halifancinsa, qanenta Mu'awiyah ya kasance ya na matuqar darajanta ta, don haka ne ma ake ce masa “**kawun Mummunai**” saboda ‘yar uwarsa uwar Mummunai ce da nassin alqur’ani.

10- **Safiyyatu ‘yar Huyaiyu:** Manzon Allah (**SAW**) ya aure ta, a cikin shekara ta shida bayan hijira. Kuma tana daga cikin zuri’ar Haruna xan Imrana, xan’uwan Annabi musa (**AS**). Mace ce mai haquri na natsuwa matuqa. Daga aurenta ne aka samu hukuncin namiji ya ‘yanta kuyangarsa, kuma yace ita xin kanta ce sadakin aurenta. Haka ne ita ya yi wa Juwairiyyah.

11- Maimunatu ‘yar Harisu Al-Hilaliyyah: ita ce ‘yar autan matan Manzon Allah (SAW). Ya aure ta ne a cikin shekara ta bakwai bayan hijira, ya yi biko da ita a wani wuri da ake kira “Sarfu” lokacin da ya ke tafiya don ramka Umrarsa da bai samu yi ba a lokacin Hudaibiyyah. Nana A’ishah ta ba da sheda akanta ta na cewa, duk ta fi mu taqwa da kuma sada zumunta.

1.6 ‘Ya’yan Manzon Allah (SAW) da jikokinsa maza da mata:

Manzon Allah (SAW) ya haifi ‘ya’ya bakwai (7) Uku Maza, **da suka haxa da:-**

1. Al-**qasim**: Shi ne xan farin, kuma da shi ne ake yi wa Manzon Allah (**SAW**) alkunya.

2. **Abdullahi**: (ana yi ma sa laqubba biyu: Axxayibu da Axxahiru)

3. **Ibrahim**: shi ne xan autan Manzon Allah (**SAW**).

Sai huxu (4) mata, **da suka haxa da**:

4. **Zainab**: Ita ce babba a cikin mata. Ta auri Abul Asi xan Rabi'u daga qabilar Banu Umayyah, waxanda sun haxa zuri'a da Manzon Allah (**SAW**) a kakansa Murratu xan Ka'abu.

5. **Ruqayyatu:** Ta auri Sayyiduna Usman (RA), Shugaban qabilar Banu Umayyah a lokacinsa. Ta rasu wajen naqudar xanta Abdullahi, a daidai lokacin da su ka fita tare da mijinta wajen yaqin Badr. Wannan ma shi ne daliln da ya sa Sayyiduna Usman bai samu yaqin Badr ba, domin jinyarta a hanya. Amma Annabi (SAW) ya raba ganimar da shi, abin da ya ke nuna sun samu ladar yaqin da shi da matarsa.

6. **Ummu Kulsum:** Ta auri mijin yarta Sayyiduna Usman, daga qabilar Banu Umayyah. Amma ba su samu haifuwa ba, har ita ma Allah ya karvi rayuwarta.

7. **Faximatu:** ita ce ‘yar autar xakinsu, kuma mai bi ma xan autan gidan bakin xaya, shi ne Ibrahim. Ta auri wanta Aliyu xan Abu xalib a qarshen shekara ta biyu, ta haifi ‘ya’ya biyar da shi kamar yadda za mu faxa a nan gaba kaxan.

Allah (SWT) ya ambaci waxannan ‘ya’ya mata na Manzon Allah, a xunqule, **inda ya ce:**

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (٥٩)﴾ [سورة الأحزاب].

(ya kai Annabi ! ka ce wa mata naurenka da ‘ya’yanka mata, da matan muminnai su kusantar da qasa daga manyan tufafin da ke a kansu. Wancan ya fi sauqi ga a gane su domin kada a cuce su. Kuma Allah ya kasance mai gafara mai jinqai)

[Suratul Ahzab : 59]

Waxannan ‘ya’ya na Manzon Allah (SAW) guda bakwai, duk Sayyidah Khadijatu ce ta haife su, sai fa Ibrahim, wanda mahaifiyarsa ita ce; Mariyah al-qibxiyyah. Uku daga cikin ‘ya’yan Manzon Allah (SAW) xin nan, mata, wato; Faximatu da Zainab da Ruqayyah sun kai fagen yin aure da haihuwa.

(a) Faximatu ‘yar Manzon Allah
(SAW) ta haifi:-

1. Hassan(Ya haifi zuri’a mai yawa)
2. Hussaini(Shi ma zuri’arsa ta yaxu)
3. Muhsinu (ya rasu yana qarami sosai)
4. Ummu Kulsum, wadda ta auri Sayyiduna Umar ta Haifa ma sa; Zaidu da Ruqayyah.[\[10\]](#) Bayan da ya rasu sai ta auri ‘ya’yan Amminta guda uku; Aunu da Muhammadu da Abdullahi ‘ya’yan Ja’afaru xan Abu xalib, xaya bayan xaya, qarshe ta rasu hannun Abdullahi xan Ja’afaru sai kuma aka ba shi ‘yar’uwarta Zainab, suka haifi ‘ya’ya da dama.

5. Zainab – al Kubra (wadda mu ka faxa a sama).

(b) Zainab ‘yar Manzon Allah (SAW) ta haifi:-

1. Aliyu, da

2. **Umamatu:** Mahaifinsu shi ne Abul Asi xan Rabi’u daga qabilar Banu Umayyah. Umamatu qarama ce a zamanin Manzon Allah (SAW), ya kan xauke ta idan ya na sallah. A lokacin rasuwar Nana Faximatu ne ta yi wa mijinta Sayyiduna Ali nuni da auren Umamatu xiyar yarta. Hakan kuma aka yi. Shi kuma a lokacin rasuwarsa sai ya yi ma ta nuni da ta auri xan uwansu

Mugiratu xan Naufalu xan Harisu xan Abdul-Muxxalibi, kuma hakan aka yi. Ta haifu da shi amma zuri'arsu ta qare, bat a yaxu ta.

(c) Ruqayyatu ‘yar Manzon Allah (SAW) ta haifi :-

1. abdullahi xan Usman xan Affan (ya rasu yana qarami sosai)

Wannan shi ne bayanin waxanda Ahlulbaiti su ka qunsa a wurin Ahlus Sunnah. To, a wurin Rafilawa abin ya banbanta, domin kuwa Ahlulbaiti a wurinsu su ne, mutanen kisa’u kawai. Sun kuma yi ittifaqi a kan cewa matan

Manzon Allah (SAW) ba su daga cikin Ahlulbaiti. [\[11\]](#)

Hujjar Rafilawa, a kan wannan matsayi, ita ce faxar Allah (SWT)

﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ﴾
(الشورى: ٢٣).

“Kace, “ Ba ni tambayarku wata ijara a kansa, face dai

soyayya ta cikin zumunta” [Surar shura : 23].

Su kace, wai an tambayi Annabi (SAW) ma'anar wannan aya! sai ya ce Allah na nufin: Aliyu (RA) da Faximatu ne, da 'ya'yansu Hassan da Hussaini.

A fili ya ke cewa, sun kauce ma gaskiya, domin kuwa wannan aya tana cikin Suratus Shura ne, wadda ta sauka a Makka kamar yadda tarayyar masana asirin saukar surorin Al-qur'ani suka tabbatar, [\[12\]](#) kafin zancen auren Ali da Faximatu, ballantana haifuwar Hassan da Hussaini. To, ta yaya Manzon Allah (SAW) zai fassara waccan aya, da cewa tana nufin son Al-Hassan da Al-Hussaini, alhali ba'a ko yi auren mahaifansu ba ballantana a haife su?!

Xan Abbas, shahararren masanin al-qur'ani wanda kuma ya fi gaba xayan Ahlulbaiti Ilmi, sai fa Ali (RA) ya fassara wannan aya da cewa: zumuncin da Allah ke nufi a cikin ayar, shi ne

gaba xayan dangin Annabi (SAW) kuma babu wani gida daga cikin gidajen quraishawa face Manzon Allah (SAW) na da dangantaka da su ta wajen wasu kakanninsa. Saboda haka ne ma, Ibnu Taimiyya ya hukuntar da zaman wancan Hadisi, da suka kafa hujja da shi, zuqi ta mallau.[\[13\]](#) Haka ma Ibnu Hajar ya raunana shi.[\[14\]](#)

Haka nan kuma daga cikin hujjojinsu akwai ayar mubahala, wadda a cikinta Allah (SWT) ya ke cewa :

﴿فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَةَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ﴾ [آل عمران].

“To, wanda ya yi musu da kai a cikinsa, a bayan abinda ya zo maka daga ilmi, **to ka ce** : “ku zo mu kirayi ‘ya’yanmu da ‘ya’yanku da matanmu da matanku da mu kanmu da ku kanku, sa’annan kuma mu sanya la’anar Allah a kan maqaryata”. [Surar Ali Imrana : 61]

Su ka ce tun da ya ke, a lokacin da Allah ya saukar da wannan aya ya na umurnin Manzonsa da ya yi mubahala da kafirai, ya kawo danginsa su kawo nasu, ba’a ga Manzoni Allah (**SAW**) ya kira kowa ba sai Ali da Matarsa da ‘ya’yansa. Wannan ya nuna kenan ba shi da wasu dangi in ba su ba.

To, amma kuma ai ayar ta faxi da matanmu da matanku. Gaskiyar magana ita ce, ana nufin ya kira makusantansa, kuma ba lallai sai dukkansu ba. Don haka ne sai manzon Allah (SAW) ya gayyato Ali daga cikin danginsa Maza, Ya kira Faximatu daga cikin mata, Ya kira Hassan da Hussaini daga cikin ‘ya’ya. To, wane ne ya ce, wanda ba’a kira a rannan ba an kore shi daga cikin dangin Manzon Allah (SAW) da makusantansa, kuma har matansa ba iyalansa ba ne tun da bai kira su ba?

Sauran ‘ya’yan Manzon Allah (SAW) su shida (6), da zuri’arsu, da matansa goma sha xaya (11) da muka lisafa duk

‘yan shi’a sun kore su daga zama
Ahlulbaiti.

Daga ‘ya’yan Ali da Fatima kuma, sun
zavi kawai Hassan da
Hussaini. [\[15\]](#). Haka ma zuri’ar Hassan
ba su cikin Ahlulbaiti a wurinsu. Amma
sun xan sassafta a cikin ‘ya’yan
Hussaini. Sun yarda da cewa, mutum
tara (9) daga cikinsu reshe ne, daga
itaciyar iyalan gidan Manzoon Allah
(SAW).

Wannan matsayi kuwa na Rafilawa, ko
a littafansu akwai ruwayoyin da su ka ci
karo da shi kamar ruwayar da al-Arbili
(daga cikin manyan malamansu) ya
ruwaito a cikin littafin Kashful

Gummati, [\[16\]](#) cewa an tambayi Manzon Allah (SAW) cewa; su wane ne Iyalan gidansa? Sai ya amsa da cewa, su ne iyalan gidan Ali da na Ja'afar da na Aqilu da na Abbas.

A nan gaba mai karatu zai gamu da cikakken bayani game da matsayin Rafilawa ('yan Shi'ah) akan Ahlulbaiti a Babi mai zaman kansa. Amma mun zo da wannan bayanin ne a nan domin mu kwatanta tsakanin matsayar Ahlus Sunnah da ta 'yan Shi'ah, sai mai karatu ya yi hukunci da kansa.

BABI NA BIYU 2.0 Martabobin
Ahlulbaiti

Wannan babi zai kalli irin martabobin da jinsunan mutanen da muka yi bayani a baya ke da su, a matsayinsu na Ahlulbaiti daga mavuvvugar musulunci ta asali (alQur'ani da Sunna). Haka babin zai tavo bayani a kan irin haqqoqan da, waxannan mutane ke da su a kan musulmi a mahanga ta Ahlus-Sunnah.

2.1 Darajojinsu a cikin Alqur'ani

Allah Maxaukakin Sarki na cewa, a cikin Al-qur'ani:-

﴿ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴾ (الأحزاب: ٣٣)

(Allah na nufin ne kawai ya tafiyar da qazanta daga gare ku, ya Ahlulbaiti (Mutanen Babban Gida!) kuma ya tsarkake ku tsarkakewa.

[Suratur Ahzab : 33]

A cikin wannan aya, Allah ya fito da martabar waxannan mutane, ta bayyana nufin Ubangiji na tsarkake su daga duk wata qazanta, wadda ta haxa da; Shirka da miyagun xabi'u, irin na Allah waddai, kamar; rowa da Hassada da Sauransu.

Haka kuma yana cewa:

﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾

(الأحزاب: ٥٦).

“Lalle Allah da Mala’ikkunsa su na salati ga Annabi. Ya ku waxanda suka yi Imani! ku yi Salati a gare shi, kuma ku yi sallama domin amintarwa a gare shi”

[Suratul Ahzab : 56]

Ka’abu xan Ujrata (RA) yace: “Mun tambayi Manzon Allah (SAW), a lokacin da wannan aya ta sabka, cewa: mun dai san yadda ake sallama gare ka, ya Manzon Allah, to ya za mu yi maka salati? Sai ya ce; “ku ce Allah ka daxe tsira bisa ga Iyalan Muhammadu”. Ko

shakka babu wannan babban martaba ce.[\[17\]](#)

Alqur'ani ya darajanta Matan Manzon Allah (SAW) matuqa, ya kira su iyayen Mummunai, ya haramta aurensu bayan Manzon Allah, kuma ya bayyana cewa, darajarsu ta zarce ta dukkan mata. [Muduba waxannan ayoyi:](#)

﴿يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾ (٣٢) [الأحزاب].

Ya matan annabi! Ba ku zama kamar kowa ba daga mata, idan kun yi taqawa, saboda haka kada ku sassautar da magana har wanda ke da cuta a cikin

zuciyarsa ya yi xammani, kuma ku faxi magana ta alheri.

﴿وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُنْكِرُوا
أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا
(٥٣)﴾ [الأحزاب]

Kuma bai kamata a gare ku ba ku muzguna ma Manzon Allah, haka (bai halalta) a gare ku ba ku auri matansa a bayansa har abada. Lalle wannan ya kasance (laifi ne) babba a wurin Allah.
Suratul Ahzab: 53

﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ
أُمَّهَاتُهُمْ﴾ (٥) [الأحزاب]

Annabi shi ne mafi cancanta da mummunai daga kawunansu. Kuma matansa iyayensu ne. **Suratul Ahzab: 5**

Zuri'ar Manzon Allah su ma su na da wata daraja a alqur'ani, ita ce, saukar da su da Allah (SWT) zai yi masaukin Manzonsa saboda kusancinsu na dangantaka da shi. **Ga wannan bayanin a cikin:**

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ

مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِيْنٌ
 (٢١) [سورة الطور].

“kuma waxanda suka yi Imani, kuma Zuriyarsu su ka bi su ga imanin, mu na

riskar da zuri'arsu da su, ba da mun
rage musu kome ba daga aikinsu,
kowane mutum jingina ne ga abinda ya
sana'anta''

[Suratul Ahzabi: 21]

Idan mu na son mu taqaice, mu na iya
cewa, duk inda Allah (SWT) ya yabi
sahabbai, a cikin Al-Qur'ani, to Iyalan
Annabi (SAW) su na cikinsa. Wannan
ko ya wuce a qirga shi.

Abin da muka kawo anan mun kawo shi
ne a duncu dangane da darajojin da su
kayi tarayya akan su. Darajojin
xaixaikunsu na nan a shimfixe cikin
littafai. Wasu kuma sun gabata dangane

da Matan Manzon Allah (SAW). Amma don neman qarin bayani mai karatu na iya komawa ga mafi ingancin littafai waxanda aka tace su daga duk ruwayoyi marasa tushe da masu rauni, Sahihul Bukhari da Sahihu Muslim, ko wannensu ya ware Babi mai zaman kansa akan darajojin xaixaikun Ahlulbaiti da Sahabbai.

2.2 Darajojinsu a cikin Hadisi (Sunnah)

Akwai Hadisai da dama, da suka yi magana a kan martabobi da darajojin Ahlulbaiti. Za mu taqaita bincikenmu a kan wasu Hadissai ingantattu guda bakwai (7). Amma bari mu soma da waxannan guda biyu waxanda su ke

bayyana fifikon dangin nasa baki xaya akan sauran mutane:

1. Tirmizi ya ruwaito, a cikin Babin falalar Annabi (SAW) Cewa: Abbas (R.A) ya ce : “Na ce wa Manzon Allah (SAW): Quraishawa sun zauna suna bitar tarihin gidansu. Sai suka kwatanta ka da mariccin kan dutse. Sai Annabi (SAW) ya ce:

“Da Allah ya tashi samar da halitta, sai ya zavi mafi alherinta ya sanyo ni a ciki. Ya kuma zavi mafi alherin qabilu ya sanyo ni a ciki. Ya kuma zavi mafi alherin gidaje ya sanyo ni a ciki. Saboda haka ni ne mafi alherinsu ga tushe da asali”.

Hadisi na biyu da ya daxa fitowa da manufar a fili, **shi ne**:

2. **Muslimu ya ruwaito daga Wasilatu xan Asqa'u wanda ya ce:** “Na ji Manzoni Allah (**SAW**) na cewa:

“Haqika Allah ya zavi kinanata daga cikin ‘ya’yan Isma’il. Daga cikin Quraishawa kuma ya zavi Banu Hashim. Daga cikin Banu Hashim kuma ya zave ni”.

Mu na iya lura daga waxannan hadissai guda biyu cewa, Manzoni Allah (**SAW**) an zavo shi ne daga dangi zavavvu. Don haka, duk wanda ya ke tunanin ya san darajar Manzoni Allah (**SAW**) amma bai

san darajar danginsa ba, to bai gano asalin Manzon Allah xin ba kenan.

Haka kuma za mu lura cewa, Manzon Allah (SAW) ya na kula da zumunsa na kusa da na nesa, ya na yi mu su addu'a, kuma ya na yi wa musulmi wasicci da su qaunace su, su kula ma sa da su, su kyautata a gare su a matsayin wani haqqinsa a kan musulmi. Mu duba wannan hadisi:

3. Hakimu ya ruwaito, a cikin “Al-mustadrak”, Imam Zahabi ya ingantantar da ruwayar daga Hadisin xan Abbas (R.A) cewa, Manzon Allah (SAW) ya ce:

“Ya ku Bani Abdil Muxxalib[\[18\]](#), ku sani na roqar maku Allah, abubuwa guda Uku:

1- Allah ya tabbatar da duga dugan waxanda ke tsaye daga cikinku.

2- Ya kuma shiryar da wanda ya yi vatan kai daga cikinku.

3- Ya kuma sanar da jahilanku.

Na kuma roqe shi ya sanya ku masu tsananin alheri, da juriya da jinqayi.

Kuma lallai da wani mutum zai yi Sallah, tsakanin Rukuni (Hajarul Aswad) da Al Maqam (Maqamu Ibrahim)[\[19\]](#), yana kuma xauke da

azumi, idan ya mutu ya na qin iyalan Muhammadu, to makomarsa ita ce wuta.[\[20\]](#)

Game da dangi na kusa kenan. To, game da na nesa kuma, [mu karanta wannan hadisi:](#)

4. Muslim ya ruwaito daga Abu Zar (RA) ya ce; Manzoni Allah (SAW) ya ce:

Lalle ne za ku ci qasar da ake kira Misra, sunan kuxinsu Qirat. Idan ku ka ci garin to, ku kyautata ma mutanensa, domin su na da alqawali ([akanku](#)) da zumunta. Ko kuma yace, alqawali da surukuta.[\[21\]](#)

Imam an Nawawi ya fayyace mana wannan wasiyya a in da ya ke cewa, **Malamai sun ce:** Zumuntar misrawa ita ce, auren da kakan Manzon Allah (SAW), Annabi Ibrahimu (AS) ya yi da ‘yar garinsu, Hajar. Surukuta kuwa ita ce, kasancewar uwar Ibrahim xan autan Manzon Allah (SAW) bamisriya ce.[\[22\]](#)

Sai mu je zuwa ga wasiccin Manzon Allah (SAW) game da danginsa mafi kusanci, **su ne; Ahlulbaiti:**

5. A cikin Sahihu Muslim, Zaidu xan Arqamu ya ruwaito cewa, Manzon Allah (SAW) ya ce a cikin wata huxuba

da ya yi a dai dai wani tafki da ake kira
“Gadir Khum”:

“Bayan haka, ku sani ya ku mutane,
haqiqa ni mutum ne da Manzon
Ubangijina ya kusa ya zo mi ni in karva
masa (Yana nufin mutuwa). Zan bar
amanar wasu abubuwa guda biyu, a
hannunku. Na farko shi ne; Littafin
Allah, a cikinsa akwai shiriya da haske;
ku yi riqo da Littafin Allah, riqo na
sosai. Ya yi matuqar jan hankalin
mutane zuwa ga Littafin Allah. **Sannan
ya ce:** Da kuma Iyalan Gidana, ku riqe
su matsayin amanar Allah, ku riqe su
matsayin amanar Allah..”[\[23\]](#)

Wannan hadisin ya shahara da sunan hadisin Gadir. Kuma ingantacce ne a wurin kaffatanin malaman Sunnah. Ya na kuma xaya daga cikin hujjojin Ahlul Sunnah na darajanta Iyalan Manzon Allah (SAW). Amma a wurin Rafilawa ('yan Shi'ah) sai su ka faxaxa hadisin, su ka ce, ai Annabi (SAW) bai tsaya nan ba ma sai da ya sa aka yi mubaya'a ga Sayyiduna Aliyu a matsayin mai gadonsa. Daga nan su ka soma kushe wa Sahabban Manzon Allah (SAW) saboda ba su ga an zartar da wannan mubaya'ar ba a bayan cikawarsa. To, ina laifin sahabbai in ya kasance su ba su san da wannan mubaya'a da 'yan shi'ah su ka kitsaa cikin qwaqwalwarsu

ba, su dai sun yi aiki da abin da su ka sani a alqur'ani da hadisi cewa, al'amurran musulmi shawara ne a tsakaninsu? Sun kuma yi shawara sun tsai da wanda su ke ganin ya fi cancanta. Da shiga ta zo ga Aliyyun kuma sun zave shi. **Mu je ga sauran hadissai biyu da su ka rage mana akan falalar Ahlulbaiti da haxarin yin adawa da su:**

6. A cikin Sahihu Muslim har wayau, hadisi ya zo a cikin Babin Falalar annabi (**SAW**), daga Safiyyatu 'yar shaibatu, ta ce, A'ishah (**R.A**) ta ce: Wata rana Annabi (**SAW**) ya fita da hantsi, ya na sanye da wani baqin mayafi mai kauri, sai ga Hassan xan

Aliyu, sai ya sa shi cikin mayafin. Sai kuma ga Hussaini, shi ma ya saka shi. Sai kuma ga Faximatu, ita ma ya saka ta, sai kuma ga Ali (R.A) shi ma ya saka shi. Sannan ya karanta ayar da ta ce:

﴿ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴾ (الأحزاب: ٣٣)

(Allah na nufin ne kawai ya tafiya da qazanta daga gare ku, ya Ahlulbaiti (Mutanen Babban Gida!) kuma ya tsarkake ku tsarkakewa.

[Suratur Ahzab : 33][\[24\]](#)

7. Hakimu kuma ya ruwaito hadisi daga Abu Sa'id (R.A) cewa, Manzon Allah (SAW) ya ce:

“Na rantse da wanda rayuwata ke hannunsa, duk wanda ke qiyayya da xaya daga cikinmu; Ahlulbaiti (‘**yan gidan annabta**), wuta Allah zai sa shi.[\[25\]](#)

2.3 Haqqoqin Ahlulbaiti a kan Musulmi

Iyalin gidan Manzon Allah (SAW) na da waxansu haqqoqa guda Uku (3), waxanda suka wajaba a kan kowane Musulmi. **Ga su kamar haka:**

(a) Qauna da Girmamawa: Iyalin gidan Manzo na da, wani matsayi a cikin

al'umma, da ke wajabta qaunarsu da girmama su, fiye da kowa. Abubuwan da muka ambata a baya ma, sun isa hujja a kan wannan. Ba sai mun nemi kafa wata sabuwar hujja ba.

(b) Yi ma su salati tare da mai gidansu: Yi wa Ahlulbaiti Salati tare da Manzon Allah (SAW) na daga cikin haqqoqansu a kan Musulmi mai bin tafarkin Sunnah. Don Allah (SWT) ya ce:

﴿ إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ (الأحزاب: ٥٦).

“Lalle, Allah da Mala’ikunsa suna Salati ga Annabi. Ya ku waxanda suka yi imani ku yi Salati a gare shi, kuma

ku yi Sallama domin amintarwa a gare shi”.

Kuma shi Manzon Allah (SAW) da ya bayyana wa Sahabbai yadda wannan Salati zai kasance, ya gaya ma su, su shigar da iyalansa. Mun kawo wannan hadisin a can baya,

(c) Biyayya : Biyayya da koyi da managarta, daga cikin Iyalan Manzon Allah (SAW) shi ma wajibi ne, a kan duk wanda ke koyi da Manzon Allah (SAW).

BABI NA UKKU 3.0 Alaqar magabata da Ahlulbaiti

Wannan babi, zai kalli irin kyakkyawar alaqa da zumuncin da ya wanzu, tsakanin magabatan wannan al'umma, da suka haxa da wasu Sahabbai, musamman Sayyiduna Umar (R.A) da kuma dangin Banu Umayya waxanda 'yan shi'a ke fafutukar gamsar da mu cewa, su ne maqiyan Ahlulbaiti.

3.1 Matsayin Ahlulbaiti a wurin halifofi:

Ahlulbaiti na da babban matsayi a wurin magabata; kamar yadda magabatan ke da shi a wurinsu. Tarihi ya nuna cewa, akwai matuqar soyayya da qauna da girmama juna a tsakanin waxannan manyan mutane, wa-su wa-

su, da kuma tsakanin vangaroran biyu. Kamar yadda Allah (SWT) ya siffanta su ga baki xaya da cewa :

﴿ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ﴾ (٢٩) [الفتح].

“...masu tsanani ne a kan kafirrai, masu rahama ne a tsakaninsu”
[Suratul Fathi : 29].

3.1.1 Matsayin Khalifa Abubakar (RA):

Bukhari ya ruwaito daga Sayyiduna Abubakar (R.A), ya ce : “ku girmama Iyalan gidan Muhammadu (SAW) saboda shi”.[\[26\]](#)

Ya kuma ce wa Sayyiduna Ali (R.A):
Na rantse da wanda rayuwata ta ke

hannunsa, dangin Manzon Allah (SAW) da Iyalansa, sun fi soyuwa gare ni, bisa ga dangina da iyalaina.”[27]

3.1.2 Matsayin Khalifa Umar (RA):

Daga ruwayoyi na tarihi da su ke a gabanmu, na shi’ah da na Sunnah, mu na iya cewa, ba wani khalifan da ya bayyana ma iyalan Manzon Allah (SAW) qauna kamar Sayyiduna Umar. Ya kasance ya na mutunta su manyansu da qananansu. Daga cikin qaunar da ya ke nunawa ga ‘yan tagwayen[28] Manzon Allah (SAW) ne ya zavar ma Hussaini ‘yar Sarkin Farisa mai suna Shaharbanu, a lokacin da mutane na zaton cewa, zai zava ma kansa ita, ko

ya ba xansa, bisa ga abin da aka saba a tsarin sarakuna ('**yar sarki ta auri sarki ko xansa**). Shaharbanu ta kasance mai tsananin kyawo wanda ya xauki hankalin kowa a lokacin da aka zo ma Sayyiduna Umar da ita. Hussaini kuwa ya yi murna da wannan kyauta, domin kuwa ita kaxai ya zauna da ita, har ta Haifa masa duk 'ya'yansa, daga cikinsu har da Sukainah wacce aka ce, ba'a tava yin balaraba kyakkyawa ba irinta.

Akwai wani labari da Ibnu Abil-Hadid (**daga cikin malaman Shi'ah**) ya kawo, a Sharhinsa na Nahjul-Balaga[29] wanda ke nuna mana irin girman da Ahlulbaiti ke da shi, musamman 'yan tagwayen Manzoon Allah (**SAW**) a

wurin Umar (RA). Ga abin da ruwayar ta ke cewa:

Wata rana Umar ya aika ya na neman Sayyiduna Hussaini don wata buqata. Da Hussaini ya kama hanyarsa, sai ya ci karo da Abdullahi xan Umar. Hussaini ya gaya masa cewa, zai je karva kiran babanka ne. Sai Abdullahi ya ce ma sa: “Ai ko yana da wuya ka sami ganinsa; don ni ma na so haka, abin ya farkara, don bai yi ma ni izni ba”. Jin haka sai Husani ya koma. Da ya dawo a kashegari ya sadu da Umar, Umar ya tambaye shi dalilin da ya sa bai ganshi ba a jiya, sai ya ba shi labarin yadda suka yi da Abdullahi. Sai Umar ya ce masa: “To hala matsayinku xaya da shi

a wurina? Ko ka tava jin akwai wani mai girma da xaukaka a wurina irinku; Iyalin Babban Gida?”.

Wata rana kuma Umar ya aike ma 'yar uwarsa As Shifa'u bint Abdillah domin tazo yana son ganinta, ko da tazo sai ta tarar da wata baquwa wadda ita ce Atika bint Usaid, a lokacin da Umar ya gansu a tare sai ya xauko wasu mayafai guda biyu babba da qarami, ya bai wa Atika babbar ita kuma Shifa'u ya ba ta qarami. 'Yar uwarsa ba ta voye damuwarta ba akan wannan banbanci sai tace masa, haba Sarkin Musulmi, kai ne fa ka aika kira na wannan kuma ita tazo da kanta, a musulunta kuma na riga ta, sannan ni 'yar uwarka ce, ya za kayi

min haka? Umar ya amsa mata da cewa, a haqiqa na kira ki ne don in baki su duka, amma da na ganta na tuna kusancinta da Manzon Allah (SAW) sai naga ta fi dacewa da in ba ta babba, don haka sai ki yi haquri. [\[30\]](#)

Bari mu koma ta wani vangare don mu ga irin matsayi na gatanci da Ahlulbaiti ke da shi a gwamnatin Umar. A lokacin khalifa Umar xan khaxxabi ne (R.A) a ka yawaita jihadin faxaxa biranen musulunci. A sakamakon haka kuwa dukiya ta yawaita ainun a cikin taskar musulmi, saboda ganima da fai'i da haraji da jangali da makamantansu. Don haka Sayyiduna Umar ya yanke shawarar kafa Ma'aikatar kula da jin

daxin jama'a, wadda za ta yanka albashi ga talakawan daularsa baki xaya.

Mataki na farko da Sayyiduna Umar ya xauka shi ne, na kafa kwamiti don fayyace yawan jama'a da yi ma su rajista bisa ga cancantarsu. Ya kafa wannan kwamitin ne a qarqashin jagorancin Aqilu xan Abu xalib, shaqiqin sayyiduna Ali. Sauran membobinsa kuma sun haxa da, Makhramatu xan Naufal da Jabiru xan Mux'imu xan Naufal xan Abdu Manaf. **Ya kuma umarce su da cewa :** “ku tsara sunayen mutanen da za su ci gajiyyar wannan shiri, gwargwadon matsayinsu daga Manzon Allah (SAW)”.

Rahoton farko na wannan kwamiti ya tsara mutane bisa ga kusancinsu da Manzon Allah (SAW) amma ba yadda Umar ya ke so ba. Domin su, sun yi la'akari da kusanci na zamantakewa ne da qauna, shi kuma ya na umurninsu ne da su tsara bisa ga kusanci na zumunta. Don haka, a maimakon farawar da su ka yi da Iyalin Abubakar sannan Umar, ya umurce su da rubuta Ali da Abbas da sauran dangin Manzon Allah (SAW) kafin sunansa shi kansa. Har ma da ya ga sunansa a in da su ka ajiye shi, sai ya ce, “Wallahi na so a ce ma kusancina da Manzon Allah ya kai haka, amma ku fara da Manzon Allah (SAW), sannan danginsa daki-daki, ku aje Umar inda

Allah ya aje shi”. A ka fara rubuta Banu Hashim, sannan Banu Abdil Muxxalibi, sannan Banu Abdi Shamsi da Naufalu. Haka dai aka biyo ta kan quraishawa daidai kusancinsu, sannan aka zo ga sauran mutane. Wannan rajista ta Sayyiduna Umar kuwa ta daxe tana aiki har a zamanin daulolin da su ka biyo baya.

A bisa ga wannan rajista kuwa, Sayyiduna Ali shi ne ya fi kowa samun kaso mai tsoka, in ban da Matan annabi (SAW) da xan uwan babansa Abbas. Sai ga khalifan da kansa ya na karvar albashi qasa da na iyalan Manzoon Allah (SAW).

Haka kuma a cikin bitar da Umar ya ke yi wa rajistar, ya tarar da sunayen Hassan da Hussaini a matsayinsu na ‘ya’yan Ali dai dai da sauran qananan yara ‘ya’yan Sahabbai, su na da Dirhami dubu biyu ko wanensu. Amma sai Sayyiduna Umar ya cire su, ya riskar da su da babansu, aka yanka masu dubu biyar-biyar, yace, saboda kusancinsu da Manzon Allah da irin son da Manzon Allah (SAW) xin yake yi masu.[\[31\]](#)

Abdullahi xan Umar ya yi koke game da nasa albashin, domin Sayyiduna Umar ya qara ma Usamatu xan Zaidu Dirhami xari biyar a kan albashinsa. Shi kuma a ganinsa, ba wani abin da ya

raba shi da Usama, domin su tsara ne, waxanda su ka tashi tare, su ka je wuraren jihadi xaya tare da Manzon Allah (SAW). Amsar da Babansa ya ba shi ita ce: “Na fifita shi ne a kanka, don Manzon Allah ya fi sonsa akanka, ya kuma fi son mahaifinsa akan naka”[\[32\]](#)

A cikin mata nannabi (SAW) ma, sai da Umar ya fifita Nana A’ishah akan sauran mata (waxanda su ka haxa da xiyarsa Hafsah), la’akari da fifikonta wajen son da Manzon Allah (SAW) ya ke yi mata. Duk da ya ke wasu ruwayoyi sun bayyana cewa, ita A’ishar ta yi masa magana akan cewa, tun da Annabi (SAW) bai banbanta su ba a kyautukansa, shi ma ya daidaita su.

Sa'annan ya mayar da albashinsu iri xaya.

Idan mu ka koma wajen sauran dangin Annabi (SAW), za mu ga irin matsayin da su ke samu a wurinsa. Misali, Umar ne kaxai a zamanin mulkinsa ya ke kusanto da qanin Manzon Allah (SAW), Abdullahi xan Abbas, duk da qanqantarsa. **Idan aka yi masa magana ya kan ce:** “Yaro da gari abokin tafiyar manya ne”. Ya na nuni da irin ilmin da ya ke da shi.

Game da mahaifin nasa kuma (Ina nufin Abbas, baffan Manzon Allah (SAW), Umar ya tava yin ciris da fushinsa. Wannan ya faru a lokacin da aka buxa

garin Makkah, domin shi Umar xin ya na da ra'ayin duk a gama da maqiyan musulunci waxanda suka qare rayuwarsu wajen yaqar Manzon Allah (SAW). Shi kuma Abbas ya na da ra'ayin a yafe masu. Da zancen ya haxa su sai Abbas ya fusata, ya ce, don dai ba su na 'yan qabilarka ba ne! Anan sai Umar yace masa, Ni, ba ni da wani qabilanci ga jama'ata akan musulunci. Don wallahi ranar da ka musulunta na fi farin ciki bisa ga a ce khaxxabi ne, babana, ya musulunta, don kuwa na san irin farin cikin Manzon Allah (SAW) a kan musuluntarka.

3.1.3 Matsayin Sayyiduna Usman (RA):

Shi kuwa Sayyiduna Usman (RA) shi ya xauki nauyin hidimar auren Sayyiduna Ali (RA) da Fatimatu, wanda ya lashe dirhami dubu huxu (4000) bisa ga ruwayar da ta ke a cikin littafan Shi'ah. Sun kuma bayyana cewa, Abubakar ne da Umar (RA) su ka ba shi shawarar neman auren tun da farko.[\[33\]](#)

Game da Hassan da Hussaini, sun kasance su na samun matuqar karramawa da khalifa Usman, har ma ya kan shugabantar da su a wurin jihadi. Bai kuma tava fifita wani a kansu ba, ga rabon ganimu, ko waye shi. A sakamakon wannan qauna ne, da Usman ke yi wa Hassan da Hussaini, su

kuma suka taimake shi, ranar da aka kai masa hari a gidansa. Wasu ruwayoyi sun bayyana cewa ma, mahaifinsu Ali (RA) ne ya ba su umarnin kare shi.

Ya kuma zo a cikin littafin: Tarikhul Umam Wal Muluk, cewa, a lokacin da aka kai wa Sayyiduna Usman hari, ya shugabantar da xan Abbas akan aikin hajji. Abbas ya ce masa, shi ya fi son a bar shi ya kare Sarkin Musulmi, sai da Sayyiduna Usman ya tsaya kai da fata a kan shi xan Abbas ya wakilce shi, sannan ya tafi. [\[34\]](#)

3.1.4 Matsayin Ali (RA) a game da sauran halifofi

Sayyiduna Ali (R.A) na xaya daga cikin waxanda Umar (RA) ya ke kusantar da su, ya na neman shawararsu a matsayin ‘yan majalisar zartaswa na gwamnatin, har ma ya kan nemi Allah tsari da faruwar matsala a lokacin da Ali ba ya kusa.

A lokacin halartowar ajalinsa kuwa, Ali na daga cikin waxanda ya zava, don a tsayar da khalifa daga cikinsu, a kan hujjar cewa, dukkansu Manzon Allah (SAW) ya yarda da su.

Tarihi ya tabbatar da cewa, akwai mutunci a tsakanin Umar da Ali (R.A) har shi Ali ya ce a ranar da aka soki Umar, [kafin cikawarsa](#): “Ba wani

mahaluki a bayan qasa da ya rage wanda nake fatar in haxu da Allah da irin aikinsa bayan Umar. Kuma wallahi na kyautata zaton za ka haxu da Manzon Allah da Abubakar wuri xaya gobe qiyama, da yardar Allah. Don da yawa ni kan ji Annabi (SAW) na cewa: mun tafi wuri kaza tare da Abubakar da Umar, mun shiga wuri kaza tare da Abubakar da Umar, mun fita daga wuri kaza tare da Abubakar da Umar.[\[35\]](#)

Wata rana kuma, a cikin kwanukkan qarshe na Ali (R.A) an tambaye shi cewa : me zai hana ya zavi wanda zai gade shi. [Sai ya karva da cewa:](#) in da Manzon Allah ya yi haka, da na yi. Amma idan Allah ya yi nufin alheri

gare ku, to zai haxa hankalinku a kan mafi alherinku, kamar yadda ya haxa hankulan Sahabbai bayan Annabi, a kan mafi alheri daga cikinsu.

Kuma Sayyiduna Ali (R.A) shi ya ke cewa: “Mun yarda da shugabancin wanda manzon Allah ya shugabantar mana a cikin sha’anin addininmu ya shugabancemu a cikin sha’anin duniyarmu”.[\[36\]](#)

Shi kuma ya ce : “mafi girman daraja a cikin wannan al’umma bayan Manzon Allah, su ne Abubakar da Umar (R.A).[\[37\]](#)

3.2 Matsayin Ahlulbaiti a wurin Ahlus Sunnah baki xaya

Son Ahlulbaiti da mutunta matsayinsu bai taqaita ga khalifofi ba kawai ko Sahabbai, a'a duk musulmi na kirki, mai bin Sunnah, ya na da wannan matsayi a game da su. **A nan za mu ba da 'yan misalai ne kaxan daga tarihi sauran magabata a bayan Sahabbai don tabbatar da gaskiyar wannan magana da mu ka yi:**

3.2.1 Matsayin Umar xan Abdul Aziz:

Wata rana Abdullahi xan Al-Hassan xan Hassan xan Aliyu, ya zo wurin Sarkin Musulmi Umar xan Abdul Aziz

ya na neman wata buqata. To, bayan da ya biya masa da buqatar, **sai kuma Umar ya ce masa:** “Daga yau idan kana da wata buqata, ba sai ka taho ba, ka aiko kawai, ta baki, kana nemana, ko ka rubuto min buqatarka. Don ni, ina jin kunyar Allah, ya ga jikan Manzonsa ya na doddofa a qofar gidana.[\[38\]](#)

Kuma Umar xan Abdul-**Aziz ya tava ce wa Faximatu ‘yar Ali xan Abu xalib:** Ya ke ‘yar Ali, ki sani, ina rantsuwa da Allah, a yau babu wasu iyalan gida a bayan qasa da nake so, kamarku. Wallahi zuri’ar ku ita ce mafi soyuwa gare ni a kan zuri’ata”.

3.2.2 Matsayin Imamu Malik

Wata rana, Ja'afaru xan sulaimanu, a lokacin da yake gwanna a madina, ya sa aka yi wa Imamu Malik bulala akan wata fatawa da ya yi, wadda gwamnan ke ganinta a matsayin zuga ce ga talakkawa akan su yi bore. To, a bayan haka ne aka tambaye shi, game da wannan abin da ya faru, sai ya ce, ai na yafe masa, domin ina jin kunyar haxuwa da Manzoni Allah, idan na yi sanadiyyar, xaya daga cikin Zuri'arsa ya shiga wuta".[\[39\]](#)

3.2.3 Matsayin Imamu Ahmad

Haka Imamu Ahmad xan Hambali, a duk lokacin da wani daga cikin Banu Hashim ya je karatu wurinsa a

masallaci, ya kan taso ya raka shi, don girmamawa; yana gaba baƙon na biye, har ya yi sallama da shi idan sun fito masallaci. Ba ya yi wa kowa haka in ba dangin Annabi ba.[\[40\]](#)

3.3 Wasu alamomi na kyakkyawar alaƙa a tsakanin Ahlulbaiti da sauran Sahabbai

Akwai wasu abubuwa da dama da yin nazari akansu zai taimaka muna ainun wajen gano irin kyakkyawar dangantaka da alaƙar da ta wanzu a tsakanin waxannan bayin Allah. Za mu kawo wasu daga cikinsu.

3.3.1 Ahlulbaiti su na koyi da Sahabbai

Mun riga mun gabatar da maganar Sayyiduna Ali (RA) game da yabon Sayyiduna Umar, da fatar da ya ke yi na ya haxu da Allah da irin aikinsa.

Haka ma sauran jagororin Ahlulbaiti a ko wane zamani su kan bayyana koyin da su ke yi da Sunnar magabata, musamman Abubakar da Umar. Amma a kullum in su ka faxes, ‘yan Shi’ah su kan xora maganarsu ne a ma’auninsu na munafurci (taqiyyah), har su kan sa su rantse rantse. Misali, an tambayi Muhammad an Nafsuz Zakiyyah, ko ka kan yi shafa akan huffi? Sai ya ce, e, ni kan yi. Ai Umar xan Haxxabi ya na shafa akan huffi. Sai mai tambayar (xan Shi’ah) ya ce masa, ba ruwana da

Umar, ra'ayinka ni ke tambaya. A nan sai Muhammad ya fusata, ya ce, ba ruwanka da Umar? Umar kuwa ya fi cike da qasa irina. Sai mai tambayar ya ce ma sa, kana dai taqiyyah ne. Sai ya ce, "To ka ga dai muna tsakanin qabarin Manzoni Allah da mimbarinsa ko!, to, wallahi abin da na gaya maka, shi ne har a cikin zuciyata. Ya Allah ka sheda!.

Wani ma ya zo wurin Aliyyu xan Hussaini ya tambaye shi dangane da Abubakar ba tare da wata girmamawa ba. Sai ya ce, kana nufin Siddiq? Sai mai tambayar ya ce, kuma kai za ka kira shi Siddiq? Sai Aliyyu ya ce, waxanda su ka fi ni ne su ka kira shi

Siddiq, Manzon Allah (SAW) da Muhajirai da Ansarai. Duk wanda bai kira shi Mai gaskiya ba kada Allah ya gaskata zancensa duniya da lahira.

Ja'afar xan Muhammad as Sadiq ya na cewa, Wallahi Ni ina jivintar Abubakar da Umar, ina qaunarsu. Idan ba haka ne ba Ya Allah! kada ka sa ceton Muhammadu (SAW) ya same ni.

Kuma shi ne ya ke cewa: Duk wanda ya barranta daga Abubakar da Umar, ni ma na barranta daga gare shi.[\[41\]](#)

3.3.2 Ahlulbaiti su na sanya wa 'ya'yansu Sunayen Sahabbai

soyayyar da ke tsakanin Ahlulbaiti da Sahabbai, ta sa an wayi gari, suna zana ma ‘ya’yansu sunayen manyan Sahabbai. **Misali:**

Ga sunayen manyan ‘ya’yan Sayyiduna Ali (RA):

- Al-Hassan
- Al-Hussaini
- Muhsin
- Muhammad
- Abubakar
- Umar
- Usman

Daga cikin ‘ya’yan Abdullahi xan Ja’afaru akwai :

- Abubakar
- Mu’awiyya

Daga cikin ‘ya’yan Mu’awiyya xan Abdullahi xan Ja’afar akwai :

- Yazidu

Daga cikin ‘ya’yan Hassan xan Ali (RA) akwai :

- Abubakar
- Umar
- Xalhatu

Daga cikin ‘ya’yan Hussaini xan Ali (RA) akwai :

- Abubakar (Zainul-Abidin)
- A’ishah

3.3.3 Ahlulbaiti na auratayya a tsakaninsu da Sahabbai da Tabi’ai

Qaunar da ke tsakanin Ahlulbaiti da Sahabbai da Tabi’ai, ba ta taqaita kawai akan abin da ya gabata ba, har ma akwai auratayya a tsakanin gidajensu. Su ka zama abu xaya, sashensu ya haxe da sashe. Wannan kuwa babu shakka ba zai yuwu ba in babu fahimta da mutunta juna. [A nan za mu kawo wasu daga](#)

cikin amarmarin da tarihi ya tabbatar don kafa sheda akan wannan batu:

1. Manzon Allah (SAW) ya auri xiyar Abubakar da ta Umar (RA). Ya kuma aurar da ‘ya’yansa mata guda uku (Zainab da Ruqayyah da Ummu Kulsum) ga dangin Banu Umayyah. Zainab ta auri Abul Asi, Su kuma biyun su nauri Sayyiduna Usman.

2. Umar (RA) ya auri Ummu Kulsum xiyar Faximatu da Ali (RA).

Ko da ya ke babban malamin Shi’ah al Kulini a cikin littafinsa al Kafi ya ruwaito daga Abu Abdillahi Ja’far as Sadiq (A.S) cewa, “wannan aure, shi ne

farji na farko da su ka qwace
mana”.[\[42\]](#)

Wannan ruwayar ta kulini kuwa, tare da ban dariyarta, ta na da ban mamaki. Domin mun samu a sauran littafan Shi’ah abin da ya ke tabbata ma na cewa, Sayyiduna Umar ba qwacen wannan yarinyar ya yi ba daga gidan Sayyiduna Ali. Kuma bai isa ya yi hakan ba, domin duk a cikin halifofi ba xan babban gida irinsa, kuma danginsa ba za su bari a yi masu irin wannan cin mutunci ba. To, ga ma dai Ibnu Abil Hadid (xaya daga cikin hujjojin Shi’ah) ya na hikaito ma na a cikin littafinsa Sharhin Nahjul Balagah cewa :

Wata rana Umar (RA) ya aika da wani saqo zuwa qasar Ruma, sai Ummu Kulsum ‘yar Ali ta sayi kwalbar turare biyu, ta ba wanda aka aika domin ya kai wa matar Sarkin Ruma kyauta. Da xan saqo ya dawo, sai ya zo mata da kwalaben biyu a cike da Jauhari, daga matar Sarkin. Ummu Kulsum ta zazzage Jauharin a kan tabarma, tana kallo, tana murna, sai ga Umar (RA) ya faxo a cikin gida. Da ya tambaye ta inda ta samu wannan Jauhari, sai ta kwashe duk labarin ta gaya masa. Sai Umar ya qwace Jauharin yace, haqqin Baitul Mali ne. **ita ko tace:** a’a, nata ne, don tukuici ne aka ba ta a sakamakon kyautar da ta aika wa matar Sarkin

Roma. Har ma ta kafa ma sa hujja da cewa, ai Manzon Allah (SAW) ya kan amshi kyauta daga mutane, har daga sarakuna kuma ya ba su tukuici. Umar ya ce, me ya sa ba ki tada naki manzo na musamman ba? Wannan xan saqo na gwamnati ne, ba naki ne ba. Daga qarshe dai, a cewar wannan ruwayar, sai da Umar ya gayyato babanta Sayyiduna Ali (RA) don ya yi ma su hukunci. Kuma da Ali ya saurari bayanansu sai ya yi hukunci da cewa: Daga cikin Jauharin nan, a keve mata daidai iya kuxin turarenta da ta aika. Saura kuma a saka a baitul mali, don xan saqon da ta aika ya je ne a cikin

dukiyar baitul mali, ba a cikin dukiyarta ba.[\[43\]](#)

To, duk da ya ke, wannan Malami ya kawo wannan labarin ne don ya yi suka ga Sayyiduna Umar (RA), wai ya quntata ma jikanyar Manzon Allah (SAW), mu a nan mu na son mu jawo hankalin mai karatu ne da cewa, ya ya za'a yi mutum ya qwaci xiyarka, sannan ya neme ka don sulhu idan sun samu rashin fahimta da ita? Kuma idan Umar ya na da laifi a wannan hukuncin, alqalin fa? Bari dai mu je gaba a taqaice mu cika alqawarin da mu ka yi na jeranta ma ka amarmarin da suka gudana a tsakanin gidajen Sahabbai da na Ahlulbaiti.

3. Mu'awiyah xan marwan xan Hakamu daga cikin Banu Umayyah, shi kuma ya auri Ramlatu 'yar Ali xan Abu Xalib.
4. Walidu xan Abdul Muxxalibi xan Marwan xan Hakamu daga Banu Umayyah ya auri Zainab 'yar Hassan xan Hassan xan Ali.
5. Abdullahi xan Amru xan Usmanu xan Affan, daga Banu Umayyah ya auri Faximatu 'yar Hussaini xan Ali.
6. Abdullahi xan Zubairu xan Awwam, daga cikin qananan Sahabbai

ya auri Ummul Hassan ‘yar Hassan xan Ali.

7. ‘yar’uwarta kuma, Ruqayyatu ‘yar Hassan xan Ali, ta auri xan’uwansa, Amru xan Zubairu xan Awwam.

8. Mus’abu xan Umairu daga cikin Sahabbai Muhajirai, ya auri Sukainah ‘yar Hussaini xan Ali. Bayan rasuwarsa kuma ta auri Zaidu xan Umar xan Usman xan Affanu daga Banu Umayyah.

9. Hussaini qarami xan Zainul-Abidin xan Hussaini xan Ali, ya auri

Halimatu ‘yar Hamza xan Mus’abu xan Umairu.

10. Ummu Kulsum kuma, ‘yar Abdullahi xan Ja’afaru xan Abu Xalib, ta auri Abanu xan Usmanu xan Affan daga Banu Umayyah.

11. Marwanu xan Abanu xan Usmanu xan Affan daga Banu Umayyah, ya auri Ummul-Qasim ‘yar Hassan xan Hassan xan Ali.

12. Yazidu xan Mu’awiyah xan Abu Sufyan daga Banu Umayyah, ya auri Ummu Kulsum ‘yar Abdullahi xan Abbas (RA) suka haifi, Umar da Abdullahi.

13. Walidu xan Utbata xan Abu Sufiyyanu daga Banu Umayyah, ya auri ‘yar uwar Ummu kulsum xin, Lubabatu ‘yar Abdullahi xan Abbas.

Wannan abin da mu ke iya kawowa kenan daga cikin auratayyar dangin Manzon Allah (SAW) da sauran gidajen Sahabbai. Kuma mun ba da kulawa ta musamman ga dangin Banu Umayyah saboda mai karatu ya qara tabbata qaryar jita jitar da ‘yan Shi’ah su ke yaxawa cewar akwai adawa da gaba a tsakanin wannan dangin da ‘yan gidan Manzon Allah (SAW).

BABI NA HUXU 4.0 AHLULBAITI A WURIN RAFILAWA

Wannan babi zai yi bayani ne, a kan irin yadda Rafilawa (‘Yan Shi’ah) suka raba xaya biyu; suka ware wasu daga cikin Ahlulbaiti, suka goya su a bayansu, saura kuwa suka sanya su, qarqashin duga-dugansu, suna taki. Duk ta hanyar amfani da qaryace – qaryace, don xaukaka darajjar wancan kashi da daqushe ta wannan.

4.1 SU WANE NE AHLULBAITI A WURINSU?

Mun yi bayani a baya cewa, ‘yan shi’ah sun ware mutane huxu daga cikin Ahlulbaiti su ka yarda da shigar da su a cikin Ahlulbaiti a yayin da su ka kori

sauran danginsa baki xaya daga wannan martaba. [Ga sauran bayani:](#)

[4.2 ‘Yan Shi’ah sun raba xaya biyu:](#)

Bayan Rafilawa sun raba taron Ahlulbaiti zuwa gida biyu, wato ‘yan bora da ‘yan mowa, sai suka riqi kashi na farko da tawai da goyo, kashi na biyu kuwa da zagi da dangwara.

[4.2.1 Vangare na farko a wurinsu: ‘Yan Mowa](#)

Rafilawa sun kai matuqa, har da wuce wuri, a cikin girmama, waxanda suke ganin su ne Ahlulbaiti na haqiqa. Sun yi imani da cewa, waxannan mutane ba su kuskure; duk abinda suka aikata daidai

ne (Ma'asumai kenan). Kamar yadda Al-majlisi ya faza a cikin littafinsa Biharul-Anwar, "Ka sani Shi'ah Imamiyyah sun yi ittifaqi akan tsarkakuwar Imamansu daga yiwuwar aikata zunubbai manya da qanana. Allah ya tsarkake su tun azal. A cikin littafin hisabinsu, babu kuskure ko ganganci ko mantuwa ko talalaviya a wajen fassara, ko rafkanwa daga wurin Allah; Duk abinda suka aikata daidai ne.[\[44\]](#)

Amma kuma ai Allah (SWT) cewa ya yi, mu koma ga Manzonsa, a duk lokacin da muka kasa jittuwa a tsakaninmu.[\[45\]](#) Da kuwa akwai wani mutum tsarkakakke daga aikata kure

bayan Manzo, to, da kuwa Allah ya Umurce mu da tuntuvarsa a lokuttan savani.

Rafilawa ba su tsaya ga raya cewa, Imamansu ba su kuskure ba, wanda hakan ke daidaita kafaxar Imaman, da ta Annabawa. Sun ma tafi a kan cewa Imaman nasu, sun fi gaba xayan Ananabawa da Manzanni daraja ninkin baninki. Al Majlisi na da baboba na musamman, a cikin wannan littafi nasa, a kan haka, **kamar:** Babin fifikon Darajar Imamai **(AS)** akan Annabawa da dukan halittu. Ya kawo Ruwaya tamanin da Takwas, a qarqashin wannan babi, waxanda dukansu qiran qarya ne ga Manzoni Allah **(SAW)**.

Akwai kuma babi akan cewa, Imamai na da xaukaka da matsayi irin na Manzon Allah (SAW); da shi da su ba banbanci.

Shi kuwa Al-mufid, cewa ya yi, [a cikin Rasa'il nasa](#): “kasancewar Sayyiduna Ali (RA) halitta mafi soyuwa a wurin Allah, na tabbatar da cewa shi ne, mafifici a kansu (Annabawa). Wannan kuma na nuna cewa ya fi su wurin Allah. Shi ne kuma limamin masu bautar Allah. Kai a taqaice dai, duk wani abinda Allah ya halitta yana bayansa ga daraja, a wurin Allah, kamar dai yadda muka faxe, har Annabawa da Mala'iku duk suna bayansa”.[\[46\]](#)

Qarewa da qarau ma, daga cikin littafansu, akwai littafin “Tafdhilul – A’immati Alal Anbiya’i”, “Fifitar da Imamai akan Annabawa” wanda malaminsu mai suna, Hashimu xan Sulaiman Al Bahrani daga cikin malamansu na qarni na sha xaya ya wallafa. Kuma ma’anar da ke cikin wannan magana ce, Khumaini ya tabbatar, a cikin wancan littafi nasa. **inda yace :** “yana cikin shika-shikan mazhabarmu, imani da cewa Imamanmu na da wani matsayi da, babu wani Mala’ika makusanci, ko Annabi da aka aiko, da ya isa ya same shi”.[\[47\]](#)

Rafilawa ba su tsaya nan ba, sai da aka wayi gari, su na ba Imamansu irin siffon da sai Allah (SWT) ne kawai, ke da su. Kamar rayawarsu cewa, Imamai na karvar addu'a. Da kuma imani da cewa, Imamai sun san gaibi; sun san duk abinda ya faru a duniya, da wanda ke faruwa, da wanda zai faru, har ranar qarshe. Haka kuma wai, duk abinda ke cikin zukatan 'yan adam sun san shi, har ma da abinda ke cikin tsatson maza da mata kafin su haife shi. Kuma sun san da 'yan Aljanna da 'yan Wuta, kuma babu ma wanda zai shiga Aljanna sai sun sa masa hannu. Sa'annan suna da ikon yin duk yadda suka so da halitta, ko su warkar da

makaho da kuturu, ko su tayar da matacce da sauransu.[\[48\]](#)

Ya zo a cikin littafin Usulul-Kafi, Kitabul Hujjah, cewa, su dai “Imamai su na da haqqin halatta abinda suka ga dama, su kuma haramta abin da suka ga dama”[\[49\]](#)

4.2.2 Reshe ya jirkice da mujiya

Wani lokacin ma, sai ka taras da su, a qoqarin xaukaka darajar Imaman nasu, suna tozarta su, har abin ma ya kan zama tozartawa ga Manzon Allah (SAW) xin kansa. Idan ka karanta littafin Al-Ihtijaj, na Xabarsi, da littafin Sulaimu xan qaisu, da babin farko daga

littafin “A’yanush Shi’ah”, to, za ka ga irin yadda suka kitsa wani rikici na qarya a tsakanin Nana Faximatu (RA) da Surukan babanta, Abubakar da Umar (RA). Wai ta tarar da su a kasuwa ta nemi haqqin gadonta na gonar Fadak wacce Manzon Allah (SAW) ya bari, ta tsaurara mu su magana har ta kai ga xaga murya, a cikin dubu, ta kuma yi barazanar xebe mayafinta. Kuma wai, a sanadiyyar wannan matsala ne, su Umar suka qone xakinta, suka karya mata haqarqarinta, har ta yi varin cikin da ta ke xauke da shi tun a zamanin Manzon Allah (SAW). Kuma duk abin nan da ke faruwa, shi Ali (RA) ya na tsaye yana kallo, bai iya ce ma su tin qanzil, sai dai

kawai ya yi ta rarrashinta, ya na ba ta haquri. [\[50\]](#)

Haba Malaman Shi'ah! Duk akan abin duniya?! Ashe ba Manzo ne da kansa ba (SAW) ya ke roqon Allah, [ya na cewa](#): “Ya Ubangiji ka sanya arzikin iyalina ya zamo kadaran kadahan”?. Ba kuma shi ne, ya ke cewa ba, Ya Allah! ka rayar da ni talakka, ka kashe ni a talakka, ka kuma tayar da ni a cikin talakkawa? To, ya aka yi ‘yarsa ta zo ta na wannan cin mutunci ga surukanshi akan abin duniya?! Shin ita kaxai ce ta ke da haqquen gadon ne? Su ban da ‘ya’yansu da su ke matayen Manzoni Allah? Ina baffansa Abbas? Shi ma ba ya gado ne? Ko duk sun bar ta ne ta

nemo mu su haqqensu daga azzalumai?
Ku sake duba ruwayoyin naku dai don
Allah!!.

Haka kuma a cikin littafin: Furu'ul-kafi
na Kulini da Jala'ul Uyuni na Majlisi,
sun raya cewa, wai Faximatu (RA) ta
qyamaci aurenta da Ali (RA), a kan wai
sadakin da ya ba ta, bai taka kara ya
karya ba. Har sai da Manzon Allah
(SAW) ya yi ta rarrashinta, **da cewa:**
“Ba fa ni ne nike umurninki da auren
Aliyu ba; Allah (SWT) ne yayi umurni
da hakan daga sama”. To, sa’annan sai
ta miqa wuya. [\[51\]](#)

4.2.3. Qazamtattun Ruwayoyin Shi’ah a
game da Ahlulbaiti

Akwai kuma daga cikin qazamtaccin ruwayoyinsu, abinda mai littafin” Ilalush Shara’i’ ya kawo, cewa wai, wata rana an tambayi Manzon Allah (SAW) cewa, wai me ya sa, muka ga ko da yausha, kana sumbuntar Faximatu, kana kuma kusantowa da ita gare ka, ka na rungumarta? Sai ya ce, “Ina haka ne don ina jin tana qanshin aljanna. Wannan kuwa ya faru ne, saboda an samu cikinta ne sanadiyyar wani aful da Jibirilu ya zo mani da shi daga cikin aljanna, wanda kuma na ci, ya bi jinin jikina, a ranar ne kuma na kwanta da Khadijatu sai ta samu cikinta”.[\[52\]](#)

Daga cikin qoqarinsu na bayyana fifikon Ali da ‘ya’yansa da abin da ya

ke fifita su akan Manzon Allah (SAW) akwai ruwayar da Ibnu Rajab al Bursi ya kawo a tafsirinsa Al Burhan cewa, wai a lokacin da aka yi Mi'raji da Manzon Allah (SAW) zuwa sama, ko da ya isa ya taras da Ali (RA) da 'ya'yansa Hassan da Hussaini. [\[53\]](#)

Akwai kuma ruwayar da Arbili ya kawo a cikin Kashful Gummah cewa, Allah ya yi magana ne da Manzonsa a lokacin da ya yi Mi'raji da irin muryar Ali, har sai da Manzo ya tambayi Ubangiji cewa, “Shin kai ne ka ke magana da ni, ko Ali?”. [\[54\]](#)

Irin sukar lamirin da Manzo da Iayalan gidansa, ke gamuwa da shi, a

sakamakon shishshigi da wuce iyakar Rafilawa, baya da iyaka. Ya zo a cikin Tafsirin Al Burhan har wa yau, cewa, wai wata rana Annabi (SAW) ya kwatse A'ishah (RA) saboda ta nuna fushinta ga abinda Ali (RA) ya yi, na zaunawa tsakaninta da Manzon Allah, har shi Alin ya hau kan cinyarta.[55]

A wata ruwaya ma sun nuna cewa, Manzon Allah ne, ya umurci Ali (RA) da ya zauna a bayansa, alhali kuwa, ita A'ishah, tana wurin. Sai shi kuma Ali ya sunkuyar da bayansa har sai da ya shafi qirjinta. A nan ne ta fusata har ta yi masa magana. Sai Manzon Allah (SAW) ya kwatse ta da cewa, “kar ki cuta min ga xan uwana”. [56]

A nan kuma ga wata ruwaya da ni ke fatar mai karatu ya yi haquri da irin rashin kunyar da ta qunsa. Malamai sun ce, ba da labarin kafirci ba kafirci ba ne. Ba don haka ba Wallahi ba mu hikayar waxannan al'marori. A cikin Biharul Anwar, xaya daga cikin mafi darajar littafan Shi'ah, kuma mafi girmansu, ga abin da suka ruwaito daga Ali (RA): “Mun yi wata tafiya ni da Manzon Allah (SAW), a cikin ayarin har da A'ishah. Ni kaxai ne kuma ni ke yi masa hidima. Shi kuma Manzon Allah (SAW) ya na da wani mayafi guda tilo. Saboda haka ya kan yi bacci a tsakanina da A'ishah, mu duka uku ba mu da wani mayafi in ba shi ba. Idan Manzon

Allah (SAW) ya tashi a cikin dare, sai ya kan sanya hannunsa ya shaya sitira akan mayafin, a tsakanina da A'ishah. [\[57\]](#)

4.2.4. Sama ta koma qasa

Ga kuma wasu hadissai a wurin Shi'ah da zasu bayyana ma na gwargwadon darajar da Ahlulbaiti su ke da ita a gurinsu, ta yadda sai an yi jan aiki kafin a cimma wannan darajar. A cikin “Tafsiru Manhajis Sadiqin” na Kashani, wai Annabi (SAW) ya ce: “Duk wanda ya yi auren mutu’a sau xaya, ya yi daidai da darajar Hussaini. Wanda kuwa ya yi auren mutu’a sau biyu, ya yi daidai da darajar Hassan. Wanda kuwa

ya yi auren mutu'a sau uku, ya yi daidai da darajar Ali. Wanda kuwa ya yi auren mutu'a sau huxu daidai yake da darajata. [\[58\]](#)

A wasu littafan Shi'ah, Manzon Allah (SAW) bai wuce darajar sauro ba, ko kuma ya xan xara shi kaxan. Ga abin da aka ce a cikin Tafsirin al Qummi da na Ayyashi da littafin Sulaimu xan qaisu, [game da wannan ayar:](#)

Allah Ta'ala na cewa :

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةٌ فَمَا فَوْقَهَا﴾

“lalle ne Allah ba ya jin kunyar bayyana wani misali, ko wane iri ne,

sauro da abinda yake sama gare shi”
[surar Baqara:26].

Sauron nan Allah na nufin Ali (RA) ne.
abin da ke sama gare shi kuwa Manzon
Allah.[59]

4.2.5. ‘Yan Shi’ah su na zuqa ma
Ahlulbaiti qarya

Daga cikin qaryace-qaryacen da
waxannan mutane, ke yi wa Ahlulbaiti,
akwai wata ruwaya, ta Mullah
Muhammad kazim, a cikin: Ajma’ul
Fadha’ih, wadda ya ce ya karvo daga
Abu Hamza Al Sumali, shi kuma ya ji
daga Zainul Abidin, cewa: “Duk wanda
ya la’anci gumaka biyu (Yana nufin

Sayyiduna Abubakar da Umar (RA) la'ana xaya, Allah zai rubuta masa lada dubu sau dubu saba'in (Miliyan Saba'in kenan), ya kuma shafe masa zunubi dubu sau dubu saba'in (Miliyan Saba'in kenan), ya kuma xaukaka darajarsa mataki dubu sau dubu saba'in (Miliyan Saba'in kenan). Duk wanda kuma ya maraita yana la'antar su, la'anta xaya, zai samu irin wancan sakamako.

To, daga nan sai Maulana Aliyu xan Hussaini yace, “Na tafi wurin Maulana Abu Ja'afar Muhammad al Baqir, nace masa me nene gaskiyar wannan Hadisi da na ji daga mahaifinka?. Sai ya ce in karanta Hadisin. Da na karanta sai ya ce, “Ai ba iyakar hadisin ke nan ba.

Bari ka ji cikonsa. “Duk wanda ya la’ance su, la’anta xaya a kowace safiya, duk abinda ya aikata Allah ya yafe masa, har rana ta faxi. Wanda duk kuwa ya la’ance su, la’anta xaya da marece, duk laifin da ya aikata, ba za a rubuta masa zunubi ba har a wayi gari”.

Daga nan kuma na shiga wurin Maulana As Sadiq. Shi ma muka yi yadda mu ka yi da Al Baqir da shi. Yace mi ni, “Tabbas haka ya ke” har ya qara da cewa, “Allah kuma zai xaukaka darajjarsa mataki dubu sau dubu biyu (Miliyan biyu kenan). Wannan duk ba abu ne mai wuya ga Allah ba”.[\[60\]](#)

4.3. Vangare na biyu na Ahlulbaiti a wurinsu: ‘Yan bora

A xayan vangare kuma, Rafilawa sun yi tsananin wuce iyaka, a cikin qasqanta darajar wasu daga cikin iyalin gidan Manzon Allah (SAW) da suka haxa da, matansa (Uwayen Muminnai) da sauran ‘ya’yansa, in ban da Fatima, da kusan dukkan danginsa na Banu Hashim in ban da Ali.

4.3.1. Matan Manzon Allah (SAW) da Ubannensu

Babu xaya daga cikin waxanda muka lissafa a baya, wanda ya tsira daga kafircin da Rafilawa ke jifar Sahabban

Manzon Allah (SAW) da shi. Sun ma xauka cewa, zagi da la'antar da suke yi wa waxannan bayin Allah, na xaya daga cikin manya-manyan ayyuka, managarta da ke kusantar da mai yin su ga Allah. Har ma Mashahurin malaminsu As Saduq ya ruwaito, [a cikin](#): Ikmalud Din, cewa, wai Manzon Allah, ya danqa wa Ali damar sakin matansa ko bayan rayuwarsa, yace masa, duk wadda ta tsangwame ka ko a bayan raina ne na yi maka izni ka sake ta.[\[61\]](#)

Bari ka ji, abinda Al Majlisi ke cewa a cikin “Haqqul Yaqini”, [a qoqarinsa na bayanin aqidarsu](#): “Imanin mutum a wurinmu, ba ya inganta, sai ya raba gari

(Bara'a) da gumaka huxu: Abubakar da Umar da Usman Ma'awiyah. Ya kuma raba gari da mata huxu: A'ishah da Hafsa da Hindu da Ummul-Hakam. Ba su kaxai ba. Kai sai ya raba gari da duk wani mai qauna da biyayya gare su. Sai kuma ya qudurce cewa, su ne mafi sharrin halitta a bayan qasa. Don kuwa mu, a wurinmu, waxannan mutane, su ne manyan maqiyar Allah da Manzonsa, da Imamai".[\[62\]](#)

Haka kuma, Al Kashani, ya tafi akan cewa; matar Nuhu da ta Luxu, waxanda Allah (SWT) ya buga misali da su, a cikin Al-qur'ani, in da ya ke cewa,

﴿ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأةَ نُوحٍ وَامْرَأةَ لُوطٍ
كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ
يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ
الدَّاخِلِينَ﴾ [التحریم: ١٠].

Allah Ya buga misali ga waxanda su ka kafirta, Matar Nuhu da Matar Luxu. Sun kasance a qarqashin bayi biyu daga cikin bayinmu na kirki, sai su ka yaudare su. (Wannan) bai wadatar mu su da kome ba daga Allah. Sai aka ce (mu su) “ku shiga wuta tare da masu shiga (cikinta)”.

Surar Tahrim aya ta 10.

Wai in ji Kashani anan Allah ya yi arashi ne. Kuma a haqiqa, ana wanka da

kamar jurwaye ne ga A'ishah da Hafsah. Domin Allah (SWT) ya yi haka ne, a cewarsa, don ya bayyana irin cin amanar da waxannan mata suka yi wa Manzon Allah (SAW) ta hanyar munafuccin da suka ringa qulla masa, tare da kasa shi a faifai, da kuma yin fito-na-fito da shi. [\[63\]](#)

Babban cin mutuncin da suka yiwa A'ishah, duk bai fi, zarginta da suka yi da cewa, wai ta yi karuwancin har ta haxa dinari arba'in, don ta taimaka wa magabta nali (RA) da su. Ibn Rajab Al Bursi, a cikin littafinsa Mashariqu Anwaril Yaqini, shi ya furta wannan qazamar magana. [\[64\]](#)

A nan dole ne mu tunatar da mai karatu abin da Allah (SWT) yace game da, waxanda su ka zargi A'ishah tun da farko:

﴿يَعْظُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾
(النور: ١٧)

“Allah yana yi muku wa’azi, kada ku koma ga irinsa, har abada, idan kun kasance mumina”

[Surar Nur :17]

ya kuma ce, a kan waxanda suka yi mata qazafi:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (٢٣) يَوْمَ

تَشْهَدُ عَلَيْهِمُ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (٢٤) يَوْمَئِذٍ يُوقِفُهُمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ (٢٥) الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ (٢٦) [سورة النور].

“Lalle ne waxannan da suke jifar mata masu kamun kai gafilai, mumina, an la'ance su, a cikin duniya da Lahira kuma suna da azaba mai girma. A ranar da harsunansu, da hannayensu, da qafafunsu suke bayar da shaida a kansu, game da abinda suka kasance suna aikatawa. A ranar da Allah ya ke cika masu sakamakonsu tabbatacce, kuma suna sanin (cewa) Lalle Allah, shi ne Gaskiya bayyananna. Miyagun mata

domin miyagun maza suke, kuma
miyagun maza domin miyagun mata
suke, kuma tsarkakan mata domin
tsarkakan maza suke, kuma tsarkakan
maza domin tsarkakan mata suke.

Waxancan su ne, waxanda ake
barrantarwa daga abinda (masu zargi)
suke faxes, kuma suna da gafara da
arziki na kurumci”.

[Surar Nur: 23-26]

Wani zargi kuma da su ka yi, shi ne
cewa, wai, ita A'ishah da babanta, tare
kuma da Hafsa da babanta su ne su ka
kashe Manzoni Allah, ta hanyar ba shi
guba. Al-majalisi ne dai har wayau ya

ke da zunubin wannan qarya a cikin littafinsa Hayatul qulubi.[\[65\]](#)

Zargi na gaba kuma shine, wai ita Nana A'ishar ta aurar da kanta ga Xalhatu xan Ubaidullahi[\[66\]](#), kuma har ya sadu da ita. Wannan qazafin shi kuma ya fito ne daga yawun alqalumman Bahrani a cikin Tafsirinsa “Al Burhan” da Abdullahi Shabbar a cikin nasa tafsirin.[\[67\]](#)

4.3.2. Sauran ‘ya’yan Manzon Allah (SAW)

Haka kuma, Rafilawa sun yi kakkausar suka, ga sauran ‘ya’yan Manzon Allah (SAW), in ka cire Fatima, musamman

dai matan. Lamarin ma har ya kai ga su tattauna ko ma Zainab da Ruqayya da Ummu Kulsum, duk ‘ya’yan Manzon Allah ne, ko a’a. Binciken wasu daga cikinsu dai ya qare akan cewa, agolayensa ne. ko dai Sayyida Khadija ce ta haifo abinta kafin aurenta da Manzon Allah (SAW), ko kuma ma riqonsu ta ke yi. In kuma haka ne, to, ‘ya’yan qanwarta ne, ko ko ma ‘ya’yan wata mai hidimar gidanta ce kawai ta rasu ta bar mata su?.[\[68\]](#)

To, ka dai ji irin sharholiyar malaman nasu. Amma duk da haka da yawansu sun yarda cewa, waxannan bayin Allah ‘yan gidan Annabta ne, kuma Annabin da kansa ne ya haife su. Ko banza ma

kore su ba ya iya karvuwa ga duk wanda ya ke karanta Alqur'ani don ko Allah ya faxe su a cikin Suratul Ahzabi a duncule kamar yadda mu ka ambata can a baya.

To, sai dai waxannan malaman Shi'ah da su ka yarda cewa, su Zainab 'ya'yan Manzon Allah ne, sun sha wahala matuqa wajen lalubo dalilin da ya sa Manzon Allah (SAW) ya aurar da su gaba xaya ga Banu Umayyah waxanda, a wurinsu su ne, mafi nisantar mutane daga rahamar Allah!

Saboda tsananin rashin ganin girman 'ya'yan Manzon Allah (SAW), da wannan qungiya ke yi, suka qirqiri

labarin cewa, wai Allah ya aiko wa Manzonsa, da cewa, ya zavi xaya, tsakanin xansa Ibrahimu da Jikansa Hussaini. Don ko Allah ba zai haxa masa su gaba xaya ba. Har su kace wai, Manzon Allah (SAW) yace, wannan da ya ke xan baiwa? Cewa da xansa Ibrahim. Don haka sai ya zavi Hussaini. Shi kuma Ibrahim Allah ya karvi rayuwarsa. [\[69\]](#)

4.3.3 Sauran dangin Manzon Allah (SAW)

Sauran dangogin Manzon Allah (SAW), iyayensa da qannensa duk ba su tsira ba daga miyagun kalamam Rafilawa.

Abbas, wanda shi kaxai ne baban Manzon Allah (SAW) da ya rage ma sa, kuma Manzon Allah (SAW) ya kasance ya na ba shi girma matuqa, har ma ya kan ce, ba ku san baffan mutum matsayin babansa ne ba? Wannan Baffan na Manzon Allah (SAW) ‘yan Shi’a sun yi ma sa jafa’i, daga shi har ‘ya’yansa. Ko a gidan su Ali ma sai da su ka nuna wariya, don ko za mu ga irin tozartawar da su ke yi ma shaqiqinsa watau, Aqilu xan Abu xalib.

A cikin littafin Kafi, an ce wai, Abbas da Aqilu duk mutane ne masu raunin imani, qasqantattu. [\[70\]](#)

Haka kuma, Al Qummi ya faxa, a cikin tafsirinsa cewa; wai Sayyiduna Ali (RA) ya ce, ayar nan wadda Allah (SWT) ke cewa:

﴿وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَىٰ
وَأَضَلُّ سَبِيلًا﴾ (الإسراء: ٧٢)

“Kuma wanda ya kasance makaho a cikin wannan (duniya), saboda haka shi a lahira makaho ne, kuma mafi vata ga hanya”.

[Surar : Isra'i : 72]

Da kuma ayar da Allah ya ke cewa:

﴿وَلَا يَنْفَعُكُمُ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ إِنْ كَانَ
اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ﴾ (هود: ٣٤)

“kuma nasihata ba za ta amfane ku ba, idan na yi nufin in yi muku nasiha, idan Allah ya kasance yana son ya halaka ku.

[Surar : Hud : 34]

Alqummi ya ce, wai duk ayoyin nan, sun sauka ne kan Sayyiduna Abbas da ‘ya’yansa.[\[71\]](#)

Haka kuma a cikin Rijalul kashshi cewa su ka yi a inda Allah ya ke cewa:

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ (١١) يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ذَلِكَ هُوَ

الضَّلَالُ الْبَعِيدُ (١٢) يَدْعُو لِمَنْ ضَرَّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ
لِبَيْسِ الْمَوْلَى وَلِبَيْسِ الْعَشِيرِ (١٣) [سورة الحج]

“...Lalle ne tir da shi ya zama majivinci,
kuma tir da ya zama abokin zama!”

Wai su ma waxannan ayoyi, su na
shaguve ne game da Abbas (RA).[\[72\]](#)

Haka kuma, Rafilawa sun ce, wai
Abdullahi xan Abbas (RA) ya sace gaba
xayan dukiya da ke Baitil Malin
Basrah, ya gudu a lokacin da yake
gwamna a can, a qarqashin halifancin
Ali (RA). A kuma sakamakon haka ne,
wai shi Ali (RA) ya roqi Allah ya
makantar da Ibnu Abbas. Kuma wai,
hakan aka yi, inji su.[\[73\]](#)

kai saboda tsananin qiyayyar da, Rafilawa ke yi wa zuri'ar Manzon Allah (SAW), suka gayyato Tatar zuwa Bagdad, hedikwatar halifancin Banul Abbas, daga cikin Banu Hashim dangin Manzon Allah (SAW). Da wannan goron gayyata ne, na Rafilawa, Tatar suka yi wa Bagadada kaca kaca a wancan karon[74]. Suka kashe musulmi sama da Miliyan xaya da dubu xari takwas da saba'in. Suka kuma kama mata da kananan yara maza Hashimawa, suka bautar da su.[75]

Qarewa da qarau ma, duk da zuri'ar Sarkin musulmi Ali (RA) ba ta tsira daga qazafi da qagen Rafilawa ba. Sun ce wai Ja'afaru xan Ali xan

Muhammadu xan Ali xan Musa xan Ja'afaru As Sadiq (qanen Al Hassan Al Askari, wanda su ka ce shi ne mahaifin Mahadinsu) wai maqaryaci ne, ba a saurarensa.[76]

Haka kuma, a cikin littafin Tanqihul Maqali, Al Mamaqani ya ce; Ja'faru As Sadiq ya ce, wai da Hassan xan Hassan xan Ali xan Abu Xalib ya rasu yana mazinaci, mashayin giya da cin riba, to da ya fi alheri a kan halin da ya rasu a kai na kafirci (ya na nufin yarda da halifancin Abubakar da Umar da Usman (RA)).[77]

Kuma wai xansa Abdullahi shi ma maqaryaci ne.[78]

Shi ma jikansa, wato Muhammadu xan Abdullahi (An Nafsuz Zakiyyah) wai shi ma maqaryaci ne, ya kuma yi da'awar Imamah.[\[79\]](#)

A taqaice, gaba xayan 'ya'yan Hassan da Jikokinsa da shi Hassan xin kansa, duk ba su da wata qima a idon Rafilawa. Laifinsu kuwa shi ne, Hassan ya kunyata 'yan Shi'a a da'awar da su ka yi cewa, halifanci haqqinsa ne na gado, sai ga shi ya sauka bisa ga sulhu, ya bar wa Mu'awiyah don neman zaman lafiya da kwantar da fitina.

**BABI NA BIYAR 5.0 Matsayin
Ahlulbaiti game da Rafilawa**

Wannan babi – na qarshe – zai yi tsokaci ne, a kan matsayin Rafilawa a wurin Ahlulbaiti, ta hanyar kawo wasu kalamai, a matsayin sheda daga bakin Sayyiduna Ali (RA) da ‘ya’yansa Hassan da Hussaini (RA) da wasu daga cikin danginsu.

5.1 Matsayin Ali Xan Abu xalib

Matsalolin da Sayyiduna Ali (RA) ya fuskanta daga wajen ‘yan Shi’a, suna da yawan gaske, tattare da kasancewarsu masu bugun gaban zamansu magoya bayansa. Wannan ba voye yake ba, ga duk wanda ke ta’ammuli da littafin Nahjul Balagah. Ali (RA) na cewa a cikin wata huxuba, daga cikin littafin,

ya na mai addu'a: “Ya Allah! ka sani,
na gaji da su, su ma sun gaji da ni,
Allah ka ba ni waxanda suka fi su kirki;
ka ba su wanda ya fi ni rashin haquri da
zafin hannu”.

Ko kaxan Sayyiduna Ali (RA) bai ji
daxin rayuwa da ‘yan Shi’a ba. sun
kasance suna qulla masa mafi munin
makirci, ta hanyar qawance da abokan
gabarsa, a rubuce, da cin amanarsa a
duk lokacin da ya danqa masu amanar
wani aiki (wilaya) ko dukiya.

Wannan kuwa shi ne dalilin da ya sa,
masu kaifin basira daga cikin masoyan
Ahlulbaiti, irin su; Abdullahi xan
Abbas da Abdullahi xan Umar da

Abubakar xan Abdurrahman xan Harisu
xan Hishamu, suka ba Hussaini
shawarar kada ya karva gayyatarsu.
Kamar yadda kuma, sauran Tabi'ar nan
Amratu ta hane shi a rubuce. Amma
kuma abinda Allah ya yi, Annabi sai
ceto.

Ibnu Kasir da wasu malamai sun
Lissafa mutum ashirin (20) daga cikin
zuri'ar Hussaini, waxanda 'yan Shi'ah
suka halaka ta hanyar yi masu; Iza-
wawa-kwari, su haxa su faxa da wan-
qarfi, daga cikin shugabanni.

Daga cikin waxanda suka lissafa akwai:
Zaidu xan Ali xan Hussaini. Wanda a
sakamakon xaure masa ne da suka yi,

aka ambace su da ‘yan a xaure (Rafilawa). Sun sako shi gaba ne, don a yaqi Sarkin Musulmi Hishamu xan Abdul-Malik, halifan Banu Umayyah, sai shi kuma a naxa masa gadon gidansu, a cewarsu. Amma sai da yaqi ya kusa kankama, sai su ka neme shi da ya la’anci halifofin farko (Abubakar da Umar). Abin ya ba shi mamaki ainun, domin bai ga wata alaqa tsakanin abin da ake ciki ba da abin da su ka neme shi. A dalilin qiyawarsa kuwa suka xaure masa, su ka zame jiki, su ka bari aka kashe shi. Allah Ya jiqansa.

Mu dawo ga maganarmu. Daga cikin abubuwan da Ali (RA) ke faxa a kansu, a kwai wata huxuba, a cikin Nahjul

Balagah, **wadda a cikinta ya ke cewa:**
“Ashe ma qaryar jaruntaka ku ke yi, ba ku aje komai ba, sai feshi da fankama. Wallahi da ma dai ban tava ganinku ko jin labarinku ba, ya fi alheri gare ni, don saninku bai daxe ni da komai ba, sai nadama da qasa a gwiwa. Allah dai ya la’ance ku, kun cika zuciyarku da miyakun baqin ciki, kun balbala wa qirjina wutar sunu, kun vata mi ni suna, kun dagula min tunani kun tara min gajiya”.[\[80\]](#)

A wata huxubar kuma yake cewa: “ya ku mutanen da gangunan jikinsu xai ke wuri xaya, amma hankulansu na wurare daban – daban. Ku na da wani abin kariya bayan gidajenku, ko kuma da

wani shugaba da za ku yi yaqi bayansa ban da ni?! Wallahi dai na tabbata, ba wawa sai wanda ya yi uwar yaqi da ku, wanda duk ya sa ku gaba qarshensa kunya. Duk kuwa wanda rabonsa ya zama ku, to wallahi an jefe shi da sungumin ragga. Daga yau ba ni qara yarda da maganarku, ba ni qara tunanin samun taimako daga gare ku. In kuwa don taqamar ina da ku, to duk maqiyana sun zama masoya. Na tabbata dai dole akwai wata maqarqashiya, mutanen can babu abin da su ka fi ku. Duk abubuwan da ku ke faxes sun zama qarya, kuma har abada ba a mutanen kirki da ku. Ba abinda kuka aje sai kissa da munafucci”.

Ya kuma siffanta su a cikin wata huxuba, **da cewa su:** masu yawan suka da zagin mutane ne, mazanbata kuma ‘yan baya. Komai yawansu na banza ne, don ko wane daga cikinsu tunaninsa daban.[\[81\]](#)

Tabbatattar magana dai itace, Rafilawa ba su fitar da maitarsu a fili zamanin Ali (RA) ba. **don an ruwaito yana cewa :** “babu wanda zai fifita ni a kan Abubakar da Umar (RA) face na yi masa hukuncin mai qazafi”. Cikakkiyar aqidar Shi’anci ta bayyana ne a fili bayan wucewarsa. Yardar Allah ta tabbata a gare shi.

5.2 Matsayin Hassan Xan Ali (RA)

Shi kuwa Hassan xan Ali (RA) abinda yake cewa a kan ‘yan Shi’ar zamaninsa, **ya haxa da cewa:** “Wallahi na dai fahimci Mu’awiyah ya fi min alheri akanku. Kun ce ku masoyana ne, amma ga shi kun shirya kasheni da qwace dukiyata”.[\[82\]](#)

A wani shafin kuma ya ce : “Wallahi na fi son in qulla amana da Mu’awiyah, ko da hakan za ta ci ni har ga gashi, bisa ga in yi fito-na-fito da shi ya kashe ni, gidana da zuri’armu su watse. Don wallahi na tabbata, da zan yaqi Mu’awiyah kashina ya gama bushewa, idan kuma ya kama ni a hannu ya yafe min zai zama abin faxi gare ni da Banu Hashim har abada. Don na tabbata

Mu'awiyah da jikokinsa za su yi wa rayayyu da matattunmu dariya".[83]

Daga abin da ya gabata za mu iya fahimtar dalillan da su ka sa Hassan ya gwammace yin sulhu da Mu'awiyah. Ba wani abu ba ne, ban da sanin da ya yi cewa, 'yan Shi'ah za su tozarta shi don ba su iya fidda suhe wuta.

5.3 Matsayin Hussaini Xan Ali (RA)

Abin da ya faru ga Sayyiduna Hussaini xan Ali (RA) shi ne abin da muka riga mu ka ambata a baya game da jikansa zaidu. 'Yan Shi'ah dai sun yi ma sa ingiza-wawa-kwari akan sha'anin Banu Umayyah. Sun rubuta ma sa dubunнан

wasiqu a lokacin da ya ke Makka, su na neman ya zo wurinsu don su hamvarar da gwamnatin yazidu, su xora shi akan gadonsa. Da farko da ya aika qaninsa Muslimu xan Aqilu, ya samu rahoto mai daxi na irin kyakkyawar tariyar da ya samu daga mutanen kufa. Bai fahimci cewa, munafurci ne ba sai bayan da ya iso, ya samu labarin cewa, ashe tuni sun miqa Muslimu xan Aqilu ga hukumomi har ma an kashe shi.

Anan ne ya wayi gari, gaba kura baya siyaki, su kuma ‘yan Shi’ah su ka dare masa, su ka bar shi a hannun waxanda ya fito yi musu tawaye, sojojin Banu Umayyah su ka yi sukuwar sallah a kansa, ya yi shahada ya na wanda ‘yan

Shi'ah su ka zalunta. Ga abinda littafan Shi'ah su ka ruwaito ya na cewa a kan mutanen Kufa, **bayan da su ka tozarta shi:**

“Allah dai ya la’ance ku, ya tozarta ku, ya qasqantaku. Kun nemi taimakonmu, mun kuma taimake ku. Qarshe ku ka yi mana yankan baya; ku ka yaqe mu da takobin da ke hannunmu. Ku ka sa mu ka zama kurar gardi a hannun maqiya, ku ka zave su, ku ka ba mu baya, tattare da ba su fi mu kyautatawa zuwa gare ku ba. Har abada babu wani abu na alheri da za su iya yi maku, kamar yadda mu kuwa ba mu tava cin amanarku ba. Boni kuwa zai tabbata gare ku, tun da ku ka qi mu, daidai lokacin da babarbaren

takobi ke wasar yara a kammu. Ku tuna fa, ku ne ku ka neme mu bisa alqawali, ku ka lallashe mu, ashe yaudarar mu kuke son ku yi. Allah ya xebe ma ku albarka. Ba wani xagutu, a wannan al'umma bayan ku".[\[84\]](#)

5.4 Matsayin Sauran Ahlulbaiti (RA):

Maganar xaya daga cikin Ma'asuman 'yan Shi'ah ta ishe mu hujja, a wannan vangare. [Ga abinda mai littafin Raudhah ya ruwaito daga xaya daga cikin Ma'asumansu:](#) “idan ka duba ‘yan Shi’armu, babu mutum xaya daga cikin wanda ba tantiri ba. Da kuwa za ka

bincike su, xaya bayan xaya, za ka taras dukkansu murtaddai ne”.[\[85\]](#)

Duk da haka dai ‘yan Shi’ah su na xaukar duk wata gaskiya da, wani daga cikin magabatan malaman Ahlulbaiti ya faxa, a matsayin taqiyya ce (Kissa). Wanda hakan ke sa har su kan ba su rantsuwa, a kaikaice, kamar yadda mu ka riga mu ka gabatar a baya.

5.5 Naxewa:

Sanin Ahlulbaiti da matsayinsu ga al’ummar musulmi na xaya daga cikin haqqoqan Manzoni Allah (SAW) akanmu.

Daga abin da ya gabata, mu na iya cewa, matsayin ‘yan Shi’ah a game da Ahlulbaiti matsayi ne na, a lave ga sabara a harbi barewa. Babu gaskiya a cikin riyawar da su keyi na sonsu da kuma kariyar haqqinsu. Kamar yadda babu gaskiya a cikin riyawarsu na cewa, akwai takin saqa tsakaninsu da sauran almajiran Manzon Allah (SAW).

A yayin da ‘yan Shi’ah su ka riqi matsayin da muka gani na raba gidan Manzon Allah (SAW) kashi biyu, su ka tuhumci mafifitan wannan al’umma da cin zalun, da keta alfarman Manzon Allah (SAW) a game da iyalansa, su dai Ahlus Sunnah sun bi tafarki na tsakiya, wanda ya qunshi sanin girman gidan

Manzon Allah (SAW) da ba mutanen gidan haqqinsu, ba tare da wata wariya ba a tsakaninsu ko haifar da husuma a tsakaninsu da sauran musulmi.

Za mu sake jaddada tambayarmu ga mai karatu, kuma muna ganin amsar tambayar a yanzu halarce ta ke a tunaninsa:

Su wane ne masoyan Ahlulbaiti?

Wassalam.

[1] Sahihul Bukhari, Kitabul Tafsir, Babin “kada ku shiga gidan Annabi sai an yi muku izni”, Hadisi na 4793.

[2] Sahihul Bukhari, Hadisi na 3369 da Sahihu Muslim, Hadisi na 407.

[3] Sahihu Muslim, Hadisi na 2408

[4] Sahihu Muslim, Hadisi na 1072.

[5] Al 'Mu'jamul Kabir, na Xabarani (24/259) da Majmau'l Zawa'id, na Haisami (9/258).

[6] Fadlu Ahlil Baiti Wa Uluwwu Makanatihim inda Ahlils Suuna, Na Abdul Muhsin bin Hamad al-Abbad al Badr, shafi na 11.

[7] Duba Suratun Nur: Daga aya ta 11 zuwa ta 20.

[8] A Suratul Ahzabi, aya ta: 38.

[9] Bincike ya tabbatar da rashin ingancin bayanana da ke cewa, Ubaidullahi xan Jahshu ya yi ridda ne bayan da su kayi hijira tare da matarsa Ummu Habiba zuwa Habasha. Duba Muqalar da Muhammad bin Abdillahi al Uwaishin ya rubuta a cikin Mujallar al Bayan ta 182, wadda ta fito a watan Shawwal 1423B.H./Dasumba 2002M. Daga shafi na 22.

[10] Zaidu ya girma, ya je Hunain, wurin da aka tava yaqi a zamanin

Manzon Allah (SAW) ya gamu da ajalinsa ta hannun Khalid xan Aslam, bawan mahaifinsa wanda ya jefe shi da mashi akan kuskure, kuma Allah ya yi masa cikawa a rana xaya da mahaifiyarsa. Xan Uwansa Abdullahi xan Umar ya yi masu sallah tare da iznin Sarkin Musulmi na wannan lokaci Al Hassan xan Ali. Ita kuma Ruqayyah ta girma har ta auri wani mutum mai suna Ibrahim xan Nu'aimu An Nahham. Allah ya yi mata cikawa ba tare da ta samu zuri'a ba. **Duba:** Sibxun Nujumil Awali Fi Amba'il Awa'ili Wat Tawali na Al Isami a alwarraq.com (1/224).

[11] [Duba](#) Tafsirin al-Qummi, 2/192.

[12] Duba alal Misali: Tafsirin al-Bagwi 4/119.

[13] Minhajus Sunnatin Nabawiyyah 7/99

[14] Fathul Bari :8/564

[15] Nana Fatima ta Haifa ma Ali ‘ya’ya biyar kamar yadda muka gabatar. Shi kuma a aurarrakinsa bayan rasuwarta ya samu wasu ‘ya’ya goma sha biyu (12) maza, da wasu goma sha shida (16) mata. Jimillar ‘ya’yansa in aka haxa da na Faximatu 33, maza goma sha biyar(15), mata goma sha takwas (18). [Duba cikakken bayaninsu a littafin:](#) al Riyadul Mustaxaba Fi

Jumlati man rawa fis Sahihaini minas Sahaba, na Amiri. Shafi na 180. Sai dai daga cikin ‘ya’yan na Ali, biyar ne kawai zuri’arsu ta yaxu, su ne; Hassan da Hussaini da Muhammad (wanda aka fi sani da Ibnul Hanafiyyah) da kuma Umar da Abbas.

[16] Duba: Kashful Gummati na al Arbili, 1/43.

[17] Sahih al Bukhari, Kitabul Tafsir, Hadisi na 4797.

[18] Banu Abdil Muxxalib su ne, waxannan da muka lisafto, ‘yan uwan haifuwar mahaifinsa da zuri’arsu.

[19] Wannan hadisi ya nuna darajar wannan wurin daga jikin ka'aba, da muhimmancin yin ibada a cikinsa.

[20] Al Mustadrak, na Hakim, Kitabu “Ma’arifatis Sahabah”, Babin darajojin Iyalan Annabi (SAW) (3/149-148).

[21] Sahihu Muslim, Kitabu Fadail ashabin Nabiyy, Hadisi na 2543.

[22] Duba: Riyadus Salihin, na Nawawi, tare da sharhinsa mai suna Nuzhatul Muttaqin (1/368).

[23] Wasu malamai na ganin cewa, daga wannan hadisin Manzon Allah (SAW) ya nisantar da iyalan gidansa daga harkar mulki. Domin kuwa, da ace

su ne ya ke nufin su jagoranci sha'anin al'ummarsa, da su zai yi wa wasicci da su riqe amana, ba su zai ce a riqe ba.

[24] Sahihu Muslim, Hadisi na 2424.

[25] Al Mustadrak, na Hakim, Kitabu “Ma’arifatis Sahabah, Babin darajojin Iyalan Annabi (SAW)” (3/150).

[26] Sahihul Bukhari, Hadisi na 713.

[27] Sahihul Bukhari, Hadisi na 3712
da Sahihu Muslim, Hadisi na 1759

[28] Hassan da Hussaini ba tagwaye ba ne. An haife su xaya bayan xaya da tazarar shekara xaya kawai a tsakaninsu. Amma mu hausawa mun

saba da xaukarsu a matsayin tagwaye, har ma duk inda mu ka samu tagwaye, mu kan sa mu su wannan suna. To, da yake kusancinsu ya na kama da na tagwaye, kuma ga al'adar Malam Bahaushe ta kiransu da wannan suna, sai muka tafi a hakan. Mu lura da wannan.

[\[29\]](#) Sharhin Nahjul-Balaga (3/110).

[\[30\]](#) Al Isabah na Ibnu Hajar, (4/25).

[\[31\]](#) Duba: al Tarikh, na Ya'aqubi, (2/153) al Xabaqat, na Ibnu Sa'ad (3/213-214) da Al Kharaj, na Abu Yusuf, Shafi na 43-44.

[32] Minhajus Sunnatin Nabawiyyah (3/172-173).

[33] Kashful Gummah, na Arbali, (1/358 – 359) da Biharul Anwar, na Majlisi, 39 – 40 da Al Manaqib, na Khuwarizami, (251 – 253).

[34] Duba: Tarikhul Umam Wal Muluk, na Tabari, a abubuwan da su ka faru a shekara ta 35B.H. da Murujuz Zahab, na Mas'udi, (2/344).

[35] Wannan labarin dukkan maruwaitansa daga Ahlulbaiti ne. Duba shi a cikin Sahihul Bukhari.

[36] Ya na nuni ga cewa, tun da Manzon Allah (SAW) ya shugabantar

da Abubakar ga sallah, mu mun amince da ya shugabance mu a siyasa.

[37] Duk waxannan kalamai na gaskiyar Allah da sayyiduna Ali ya furta don bayyana gamsuwarsa da halifofin da su ka gabace shi, a wurin ‘yan shi’a taqiyyah ce (kissa) ya ke yi wai don a zauna lafiya. Ma’ana dai a wurinsu shi matsoraci ne, wanda Allah ya ba shi haqqe, Annabi ya tabbatar ma sa, amma kuma aka qwace ma sa ya na ji ya na gani, bai iya yin komai, sai ‘yan muzurrai ya ke, ya na neman kare kansa don kar a xauke shi xan tawaye a halaka shi. Alhalin kuwa in ka fara jin ‘yan shi’a – na da ko na yanzu – su na wasa shi da jaruntaka da taron ko wace irin

aradu kai ka ce ko sarkin aljannu ya qwaci haqqinsa ba zai sha da daxi ba. Abin da ya kamata mu yarda da shi shi ne cewa, abin da duk ya faxa tsakani da Allah ya faxe shi ba munafurci, kuma wannan abin da ya kamace shi kenan.

[38] Asshifa, na Alqali Iyad, (2/49-50).

[39] Asshifa, na Alqali Iyad, (2/51).

[40] Aj-Jamiu Li akhlaqir Rawi wa adab as Sami', (1/546).

[41] Duba duk waxannan maganganu da mu ka cirato a cikin littafin:

Aqa'idus Shi'ah fil Mizan, na Dr. Kamaluddin al Hashimi, Shafi na 132-133.

[42] Furu'ul Kafi, na Kulini, 2/141.

[43] Sharhin Nahjul Balagah, na Ibnu Abil Hadid, (4/575).

[44] Biharul-Anwar, (9/205). Kuma ka duba irin wannan magana, [a cikin littafansu kamar haka](#): Kashful Muradi, Sharhin Tajridul I'tiqadi na Hilli (90), da Ikmaluddin na as Saduq (474) da Aqa'idul Imamiyyal Isna Ashriyyah na Zanjani (2/157) da Aqa'idul Imamiyyah na Muzaffar (104) da Al-Hukumatul Islamiyyah, na Khumaini (19).

[45] Suratun Nisa'i: 59

[46] Rasailul Mufid, Shafi na 37.

[47] Al Hukumatul islamiyyah, na Khumaini, **Shafi** : 51.

[48] Duka waxannan su na nan a cikin littafin kafi, wanda su ka fi dogara a kansa bisa ga ko wane littafi. Haka ma akwai su a cikin littafin Uyunul Mu'jizati, na Hussaini xan Abdul Wahhab, xaya daga cikin malansu na qarni na biyar.

[49] Usulul-Kafi, Kitabul Hujjah, shafi na 278.

[50] Al-Ihtijaj, na Xabarsi, shafi na 145. da littafin Sulaimu xan qaisu, Shafi na 253, **babi na farko: “A’ayansh-Shi’a”**, shafi na 26,

[51] Furu'ul-kafi na Kulini (2/157) da Jala'ul Uyuni na Majlisi, shafi na 61.

[52] Ilalush Shara'i' (1/183).

[53] Al Burhan (2/404).

[54] Kashful-Gummati (1/106).

[55] Tafsirin Al Burhan, (4/225).

[56] Littafin Sulaimu xan Qaisu, Shafi na 179.

[57] Biharul Anwar (2/40).

[58] Tafsiru Manhajis Sadiqin, na Kashani 2/493.

[59] Duba: Tafsirul Qummi (1/30) da Tafsirul Ayyashi (1/25) da littafin Sulaimu xan qaisu, shafi na 130.

[60] Diya'us Salihin, Shafi na 513.

[61] Ikmalud Din, na Saduq, Shafi na 429-430.

[62] Haqqul Yaqini, na Majlisi, Shafi na 159.

[63] Tafsirin As Safi na al Faid al Kashani (2/720). A haqiqanin gaskiya, kusan ijma'i ne a tsakanin malaman Rafilawa game da kafirta Sayyidah A'ishah. Za mu ga wannan ko ina a cikin rubuce-rubucensu. [Duba alal misali](#): Biharul Anwari na Majlisi

(22//33) da As Siraxul Mustaqim na Bayadi (3/165-166) da Aqa'idul Imamiyyah na Zanjani (3/89).

[64] Mashariqu Anwaril Yaqini, na Bursi, shafi na 86.

[65] Hayatul qulubi, na Majlisi, babi na 55, (2/742).

[66] Xaya daga cikin mutane goma da Manzon Allah (SAW) ya yi mu su bushara da aljanna.

[67] Bahrani a cikin Tafsirinsa "Al Burhan" (4/358) da Abdullahi Shabbar a cikin nasa tafsirin, Shafi na 338.

[68] Duba wannan kace nace a tsakaninsu cikin: Al Istigasah Fi Bida'is Salasah, na Al Kufi, (1/64-76) da Ihqaqul Haqqi, na Tustari (250-251) da Aqa'idul Imamiyyah, na Zanjani (3/43) da kuma As Siraxul Mustaqim, na Bayadhi (3/83).

[69] Biharul Anwar (22/153) da Manaqibu Ali Abi Xalib (3/9234) da Isbatul Wasiyyah na Mas'udi, Shafi na 175.

[70] Al Kafi, 8/105.

[71] Tafsirul Qummi (2/23-24) da Tafsirul Ayyashi (2/503) da Al Ikhtisas na mufid, Shafi na 71-72.

[72] Rijalul Kashshi, Shafi na 54.

[73] Ikhtiyaru Ma'rifatir Rijal, na Tusi, Shafi na 53-70 da Ma'rifatu Akhbarir Rijal, na kashshi, Shafi na 40-41.

[74] Wannan ya faru ne a shekara ta 656B.H., Sai ga shi kuma a yanzu ya sake faruwa, in da 'yan Shi'a su ka gayyato Amerika zuwa Bagadada a karo na biyu a Shekarar 2002M/1423B.H. su ka sake aikata irin xanyen aikin da kakanninsu su ka yi, bayan shekaru 767. Ga Allah mu ke kai qarar sharrinsu.

[75] Duba wannan Labarin a cikin littafin Al Bidayah Wan Nihayah, na

Ibnu Kasir, (7/13) da Siyaru A'lam al Nubala' (23/180-181)

[76] Biharul Anwar, (51/5).

[77] Tanqihul Maqali, na Mamaqani, (1/273).

[78] Duba: Basai'rud Darajat, a waxannan shafukan: 173,176,194.

[79] Tanqihul Maqali, na Mamaqani, (3/142).

[80] Nahjul Balagah, Shafi na 70-71.

[81] Nahjul Balagah, Shafi na 176.

[82] Al-Ihtijaj, na Tabarsi, Shafi na 145.

[83] Al-Ihtijaj, na Tabarsi, Shafi na 148.

[84] Al-Ihtijaj, na Tabarsi, Shafi na 145. Wannan ya na daxa bayyana mana azurakancin ‘yan Shi’ah a bukukuwan makoki da su ke yi ranar Ashura don tunawa da Hussaini. Waxannan bukukuwan ma ba su da wani asali ko tushe kafin lokacin Sarki Mu’izzud Daulah, xaya daga cikin sarakunan Shi’ah, waxanda su ka yi qaryar cewa, su dangin Nana Fatima ne, kuma tarihi ya qaryata su. Wannan Sarkin shi ne farkon wanda ya yi umurni da yin zaman makoki, a kan rasuwar Hussaini, a shekara ta 352 B.H., ya kuma tilasta wa mutanen Bagadada rufe shagunansu,

da kife tukwanen abincinsu, don yin jerin gwano tare da yin koke – koke, don nuna baqi ciki, a duk lokacin da ranar Ashura ta kewayo. Bayan haka ne Sauran Sarakunan wannan Daular ta Shi'ah da ake kira Faximiyyah su ka xaure ma wannan bidi'ah gindi, su ka kuma qara faxaxa bukukuwan da ake gudanarwa cikinta. Duk musulmin qwarai kuwa, ya san wannan sabga ta sava wa, abinda Allah (SWT) ya umurce mu da yi idan musiba ta sabka gare mu. **Wato mu riqa faxar:** “**Inna Lillahi Wa Inna Ilaihi Raji'un**” [Surar Baqara : 156]. **Duba labarin yadda aka qago bukin makokin a littafin:** Al Ibar, na Zahabi, (2/89) da Al-Bidayah Wan

Nihayah, na Ibnu Kasir (11/259) da Al-khuxax, na Maqarizi, (1/431).

[85] Raudhah, Shafi na 107.